

**Česká zemědělská univerzita v Praze**

**Provozně ekonomická fakulta**

**Katedra humanitních věd**



**Bakalářská práce**

**Kulturní dědictví jako faktor regionálního rozvoje**

**Jana Buchelová**

© 2021 ČZU v Praze

# ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

## ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jana Buchelová

Hospodářská politika a správa  
Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

**Kulturní dědictví jako faktor regionálního rozvoje**

Název anglicky

**Cultural heritage as a factor of regional development**

---

### Cíle práce

Cílem práce bude návrh možného využití kulturního dědictví jako faktoru regionálního rozvoje a zároveň posouzení jeho vlivu na vnímání kultury veřejností. Hlavní cíl práce bude podpořen dílčími cíli, kterými budou analýza výchozí situace a prostředí, dále názory veřejnosti na danou problematiku a vize aktérů regionálního rozvoje.

### Metodika

Teoretická část, charakteristika prostředí a analýza stávajícího stavu bude vycházet ze studia odborné literatury a dalších dokumentů. Terénní šetření bude probíhat na základě kvantitativního a kvalitativního sociologického výzkumu. Kvantitativní šetření bude probíhat dotazováním mezi veřejností, kvalitativní šetření bude realizováno formou polostrukturovaných rozhovorů mezi regionálními aktéry. Výsledky šetření budou zhodnoceny, diskutovány a bude stanoven závěr. Osnova práce: 1. Úvod 2. Cíl a metodika 3. Teoretická část 4. Charakteristika prostředí 5. Šetření v terénu 6. Výsledky a diskuze 7. Závěr 8. Seznam použité literatury 9. Přílohy

**Doporučený rozsah práce**

30 – 40 stran

**Klíčová slova**

Kulturní dědictví, faktor, kultura, regionální rozvoj, veřejnost.

---

**Doporučené zdroje informací**

- BLAŽEK, J., UHLÍŘ, D. Teorie regionálního rozvoje. Praha: Karolinum, 2011. 342 s. ISBN 978-80-246-1974-3.  
CERISOLA, S. Cultural heritage, creativity and economic development. Edward Elgar Publishing, 2019. 208 s. ISBN 9781788975285.  
DISMAN, M. Jak se vyrábí sociologická znalost. Praha: Karolinum, 2018. 374 s. ISBN 978-80-246-1966-8.  
HEŘMANOVÁ, E., CHROMÝ, P. Kulturní regiony a geografie kultury: kulturní realie a kultura v regionech Česka. Praha: ASPI, 2009. ISBN 978-80-7357-339-3.  
KESNER, L. Marketing a management muzeí a památek. Praha: Grada, 2005. ISBN 80-247-1104-4.  
MAIER, K. Udržitelný rozvoj území. Praha: Grada Publishing, a.s., 2012. 256 s. ISBN 978-80-247-4198-7.  
WOKOUN, R. Regionální rozvoj: východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování. Praha: Linde, 2008. ISBN 978-80-7201-699-0.

---

**Předběžný termín obhajoby**

2021/22 ZS – PEF

**Vedoucí práce**

Ing. Pavla Varvažovská, Ph.D.

**Garantující pracoviště**

Katedra humanitních věd

---

Elektronicky schváleno dne 22. 1. 2021

**prof. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.**

Vedoucí katedry

---

Elektronicky schváleno dne 2. 2. 2021

**Ing. Martin Pelikán, Ph.D.**

Děkan

V Praze dne 28. 11. 2021

### **Čestné prohlášení**

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Kulturní dědictví jako faktor regionálního rozvoje" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucí bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 30. 11. 2021

---

### **Poděkování**

Ráda bych touto cestou poděkovala Ing. Pavle Varvažovské, Ph.D. za odborné vedení při zpracování mé bakalářské práce, za její rady a doporučení, které mi laskavě poskytla jako vedoucí mé práce, dále bych chtěla poděkovat rodině za podporu a trpělivost, především své mamince a dětem, Katce a Matějovi. Vzpomínku bych na tomto místě ráda věnovala svému tatínkovi.

# Kulturní dědictví jako faktor regionálního rozvoje

## Abstrakt

Tato bakalářská práce se v teoretické části zabývá popisem kulturního dědictví a jeho vlivem na společnost v kontextu problematiky regionálního rozvoje. Řešená problematika se zamýšlí nad kulturním dědictvím jako významným faktorem, který představuje přínos pro regionální rozvoj prostřednictvím uchování společenských hodnot a zároveň ovlivňuje život, vnímání a postoje obyvatel i návštěvníků regionu.

V praktické části jsou pak tyto skutečnosti zkoumány ve vybraném regionu. Hlavní částí bakalářské práce je analýza výsledků terénního šetření, které je zaměřeno na výzkum společenského vědomí o místním kulturním dědictví, na základě této analýzy jsou v závěru vyhodnocena a navržena opatření, která by měla vést k dalšímu rozvoji regionu vlivem tohoto konkrétního faktoru.

**Klíčová slova:** Kulturní dědictví, faktor, kultura, regionální rozvoj, veřejnost.

# **Cultural heritage as a factor of regional development**

## **Abstract**

In the theoretical part, this bachelor thesis deals with the description of cultural heritage and its impact on society in the context of regional development. The issues addressed reflect on cultural heritage as an important factor that represents a contribution to regional development through the preservation of social values and also affects the lives, perceptions and attitudes of residents and visitors to the region. In the practical part, these facts are examined in the selected region.

The main part of the bachelor thesis is the analysis of the results of field research, which is focused on research of social awareness of local cultural heritage, based on this analysis are evaluated and proposed measures that should lead to further development of the region due to this particular factor.

**Keywords:** Cultural heritage, factor, culture, regional development, public.

# Obsah

<b>1. Úvod.....</b>	<b>10</b>
<b>2. Cíl práce a metodika .....</b>	<b>11</b>
<b>3. Teoretická východiska .....</b>	<b>12</b>
3.1 Regiony a jejich členění .....	12
3.1.1 Regionální rozvoj.....	13
3.1.2 Regionální politika.....	14
3.1.3 Faktory regionálního rozvoje.....	15
3.1.4 Aktéři regionálního rozvoje .....	16
3.2 Kulturní dědictví .....	17
3.2.1 Kulturní instituce a jejich poslání .....	18
3.2.2 Prostředí kulturních organizací .....	18
3.2.3 Právní formy kulturních organizací .....	19
3.2.4 Marketing kulturních organizací .....	21
<b>4. Charakteristika prostředí.....</b>	<b>23</b>
4.1 Mělník, město vína.....	28
4.1.1 Významné kulturní památky na Mělníku .....	29
4.1.2 Počátky vinařství na Mělníku .....	29
4.1.3 Mělnické vinobraní .....	30
4.1.4 Kulturní a zájmové organizace města Mělník .....	31
<b>5. Terénní šetření.....</b>	<b>37</b>
5.1 Kvalitativní šetření .....	51
5.1.1 Shrnutí rozhovoru s vedoucí Odboru kultury a školství MÚ Mělník.....	51
5.1.2 Shrnutí rozhovoru s ředitelkou Mekuc, o.p.s.....	53
5.1.3 Shrnutí rozhovoru s předsedou mělnického spolku MOOS, o.s. ....	55
5.1.4 Shrnutí rozhovoru se zaměstnankyní TIC Mělník .....	56
<b>6. Výsledky a diskuse .....</b>	<b>57</b>
6.1 Návrhy opatření pro rozvoj regionu .....	59
6.1.1 Návrh opatření č. 1: zlepšení možností financování kultury .....	59
6.1.2 Návrh opatření č. 2: dobudování chybějící kulturní infrastruktury .....	61
6.1.3 Návrh opatření č. 3: zvýšení podpory turistického ruchu .....	61
<b>7. Závěr.....</b>	<b>63</b>
<b>8. Seznam použitých zdrojů .....</b>	<b>64</b>
<b>9. Přílohy.....</b>	<b>67</b>



## Seznam tabulek

Tabulka 1 Druhy pozemků Středočeského kraje – územní srovnání (výměra v ha).....	24
Tabulka 2 Počet obyvatel Středočeský kraj – územní srovnání rok 2020.....	24
Tabulka 3 Počty územních jednotek – územní srovnání ve Středočeském kraji rok 2020 .....	24
Tabulka 4 Vývoj počtu obyvatel okresu Mělník 2016 – 2020 .....	25
Tabulka 5 Počet ekonomických subjektů podle druhu činnosti v obcích SO ORP Mělník .....	26
Tabulka 6 Demografický vývoj obyvatelstva Mělníku v letech 2016 až 2020.....	37
Tabulka 7 Demografický vývoj obyvatelstva SO ORP Mělník v letech 2016 až 2020 .....	38
Tabulka 8 Počet obyvatel SO ORP Mělník a města Mělník/porovnání.....	40
Tabulka 9 Zájmy obyvatel mělnického regionu o kulturu podle zaměření.....	44
Tabulka 10 Vývoj hospodaření společnosti Mekuc, o.p.s. (v tis. Kč) .....	53
Tabulka 11 Kapacity hromadných ubytovacích zařízení SO ORP Mělník v roce 2020.....	58
Tabulka 12 Podpora kultury Mělníku městem (v tis. Kč).....	59

## Seznam grafů

Graf 1 Respondenti podle pohlaví (vlastní zpracování).....	38
Graf 2 Respondenti podle věku (vlastní zpracování) .....	39
Graf 3 Respondenti podle vzdělání (vlastní zpracování) .....	39
Graf 4 Vztah obyvatel regionu ke kultuře (vlastní zpracování) .....	41
Graf 5 Rozdíly ve vnímání kultury dle věku (vlastní zpracování).....	42
Graf 6 Rozdíly ve vnímání kultury dle vzdělání (vlastní zpracování) .....	43
Graf 7 Město jako výhoda pro dostupnost kultury (vlastní zpracování).....	44
Graf 8 Četnost návštěv kulturních událostí/objektů (vlastní zpracování) .....	46
Graf 9 Možnost věnovat se kultuře podle vlastních představ (vlastní zpracování).....	46
Graf 10 Bariéry návštěvnosti kulturních akcí (vlastní zpracování).....	47
Graf 11 Kritéria při rozhodování o výběru kulturní události (vlastní zpracování).....	47
Graf 12 Nejvhodnější den pro kulturu (vlastní zpracování).....	48
Graf 13 Zájem o předplatné mezi obyvateli Mělnicka (vlastní zpracování).....	48
Graf 14 Možnosti a ochota obyvatel Mělnicka platit vstupné (vlastní zpracování).....	49

## Seznam obrázků

Obrázek 1 Mapa Středočeského kraje – územní členění.....	23
Obrázek 2 Zámek Mělník (zdroj: Mekuc, o.p.s., foto: Marek Vaneš) .....	28
Obrázek 3 Mělnické vinobraní (zdroj: Mělnický deník, foto: Martin Vávra).....	30
Obrázek 4 Masarykův kulturní dům (zdroj: Mekuc, o.p.s., foto: Mirek Pásek) .....	32

# 1. Úvod

Kultura zahrnuje veškeré lidské poznání, hodnoty, projevy a jejich ztvárnění mnoha různými způsoby a zcela přirozeně patří k člověku, neboť kultura byla člověkem postupně utvářena, a společně s člověkem se vyvíjela po celá tisíciletí. Jak člověk poznával životní zákonitosti a procesy, které byly důležité pro přežití v okolním prostředí, předával tyto zkušenosti svým potomkům, a každá další generace opět přispívala vlastními poznatky. Snad proto je užíváno slovní spojení kulturní dědictví.

Regionální rozvoj vlivem kulturního dědictví je závislý především na identifikaci všech možných kulturních hodnot daného území, a to jak materiálních, které tvoří většinou památkové objekty, tak duchovních hodnot v podobě různých dochovaných tradic a zvyků. Vždy záleží na získání dostatečného množství kapitálu včetně lidských zdrojů, který bude potřebný pro zajištění kvalitní péče, ochrany a kontroly aktuálního stavu těchto kulturních statků. Jednotliví poskytovatelé kulturních služeb pak na základě těchto podmínek vyvíjí vhodnou iniciativu vedoucí k uskutečňování takových projektů, které slouží k aktivnímu využívání kulturního dědictví směrem k veřejnosti. Všechny složky kulturního dědictví by měly být dostupné všem vrstvám obyvatelstva různých věkových kategorií v kombinaci s mnoha dalšími druhy zájmů. Zároveň jsou tyto projekty naplněním základního poslání kulturních organizací. Důležitá je přitom vzájemná spolupráce všech dotčených subjektů.

Tato práce se zabývá kulturním dědictvím ve smyslu jeho společenského užitku, který může přinést prostřednictvím regionálního rozvoje. Přibližuje pohled na kulturní prostředí regionu Mělnicka, na propojení vztahů a práce místních aktérů regionálního rozvoje, na existující organizace kulturních institucí a formy jejich spolupráce při sdílení místních kulturních hodnot a způsobu využití jejich potenciálu. V rámci terénního šetření je zjišťován vztah obyvatel regionu ke kultuře a je hodnocena jejich spokojenost s místní kulturní nabídkou, což dohromady vytváří ucelený kulturní rámec daného prostředí. Obecným smyslem regionálního rozvoje je zlepšování podmínek pro život lidí na určitém území. Každá složka hospodářství regionu ve smyslu administrativně správního členění se z hlediska času a prostoru nachází v jiné fázi rozvojového procesu. Protože dílčím cílem práce je odhalení případných nedostatků v oblasti kulturního života obyvatel mělnického regionu, bude práce obsahovat návrhy takových opatření, která by mohla být přínosem pro jeho rozvoj a vést ke zvýšení kvality života jeho obyvatel.

## 2. Cíl práce a metodika

Hlavním cílem bakalářské práce je posouzení vlivu kulturního dědictví jako jednoho z faktorů regionálního rozvoje, konkrétně na území mělnického regionu. Případová studie je provedena formou terénního šetření a polostrukturovaných rozhovorů s místními aktéry. Na základě výsledků provedeného šetření budou navržena opatření, která mohou zlepšit kulturní prostředí a životní úroveň obyvatel regionu. Dílčím cílem této práce je zjistit, jak vnímají kulturu místní obyvatelé, jaké mají názory na možnosti kulturního vyžití a využití zdejších kulturních památek.

Podkladem k teoretické části práce je odborná literatura a dostupné internetové zdroje. Všechny použité materiály jsou uvedeny v seznamu zdrojů. V úvodu praktické části práce je popsáno konkrétní území, kde se vyskytují sledované skutečnosti. Důležitým zdrojem pro zpracování studie jsou primární data, získaná z odpovědí místních obyvatel v terénním šetření. Pro další zpracování dat při použití metod kvantitativní a kvalitativní analýzy byl sestaven dotazník se zaměřením na obecný vztah obyvatel ke kultuře. Otázky identifikačního charakteru umožňují rozčlenění skupiny respondentů. Součástí práce jsou souhrny rozhovorů s aktéry místní kulturní správy a zástupci kulturních institucí. Nakonec jsou popsána navrhovaná opatření pro další rozvoj.

Kvalitativní metody výzkumu často vychází z relativně málo standardizovaných postupů získávání dat. Ve srovnání se statistickou analýzou se kvalitativní analýza obtížně formalizuje. Data zahrnují poznámky z pozorování, přepisy rozhovorů, fotografie, úřední dokumentaci, úryvky z knih a vše, co může přiblížit zkoumané objekty nebo jevy v jejich přirozeném prostředí. Předností je získání podrobného popisu a vhledu při zkoumání jedince, skupin, události nebo fenoménu. Kvalitativní přístup umožňuje studovat procesy, dobře reagovat na změny podmínek a situací, hledá příčinné souvislosti. Nevýhodou je, že získaná znalost nemusí být zobecnitelná na populaci a do jiného prostředí, analýza a sběr dat jsou často časově náročné a interpretace výsledků může být ovlivněna osobními preferencemi.

Kvantitativní metody v sociálních vědách do jisté míry předpokládají, že se dá lidské chování určitým způsobem měřit a předpovídat. Kvantitativní výzkum využívá náhodné výběry a strukturovaný sběr dat pomocí testování, dotazníků nebo pozorování. Získaná data jsou analyzována statistickými metodami a cílem je objevovat, popisovat a případně ověřovat vztahy mezi sledovanými proměnnými. (Hendl, 2016)

### **3. Teoretická východiska**

Teoretická část práce se soustředí na hlavní pojmy, o kterých dané téma pojednává, tedy na regionální rozvoj a kulturní dědictví. Zabývá se významem regionu a tím, jak jsou regiony rozlišovány podle územního uspořádání a podle jejich velikosti, je popsáno jejich značení v mezinárodní klasifikaci za účelem zpracování statistických přehledů. Definici samotného regionálního rozvoje nelze určit jednoznačně pro velké množství teorií o jeho pojetí, rozdílných přístupech k němu ze strany různých aktérů, kterými mohou být jak jednotlivci či organizované skupiny soukromých společností nebo státní správy, stejně jako neziskové organizace, různé spolky a zájmová sdružení. Právě lidé jsou důležitým prvkem regionálního rozvoje, protože vstupují do interakcí mezi sebou, což je vždy provázeno rozdílností názorů, představ, přesvědčení a různého sociálního jednání. Veškeré lidské jednání a z něj vycházející různost chápání činností, které působí na regionální rozvoj, činí tuto problematiku velmi složitou.

Dále se pozornost obrací ke kultuře a ke slovnímu spojení kulturní dědictví. Uvádí se, jak kulturní dědictví a kulturu definovali různí autoři. Je vysvětleno základní dělení kulturního dědictví na předměty materiální a duchovní hodnoty. Kulturní dědictví je možné z ekonomického hlediska vnímat z pohledu veřejnosti, to znamená pohlížet na ně jako na předmět spotřeby a nositele užitku, dále z pohledu různých organizací, které mají kulturní dědictví ve správě, zabývají se jeho ochranou, uchováváním a rozvíjením.

#### **3.1 Regiony a jejich členění**

Pod obecným pojmem region jsou chápána různá území, rozlišovaná podle svých charakteristik. Lze je rozdělit na regiony přírodní, vytvářené územími se stejnými nebo obdobnými přírodními podmínkami a také s přirozenými hranicemi přírodního charakteru, na administrativně správní, která mají pevně vymezené hranice, a na funkční území, která v nějakém ohledu působí jako celek. V mnoha případech je administrativní funkce regionu hlavním kritériem pro jeho vymezení, pro účely regionálního rozvoje se regionem označují rovněž ta území, která mají určitý minimální hospodářský a sociální potenciál a jejichž území „patří k sobě“, např. když lidé dojíždějí za prací do města, které je centrem regionu. Z podmínky minimálního hospodářského a sociálního potenciálu vyplývá určitá minimální velikost regionu. Hovoříme o regionech různého řádu, přičemž řádem regionu se rozumí jeho náležitost ke skupině regionů obdobně velikých. (Maier, 2012)

V 70. letech založil statistický úřad EU za účelem vytváření regionálních statistik „Klasifikaci územních statistických jednotek“ („Nomenclature of Statistical Territorial Units“ = NUTS) jako systém členění územních celků členských států EU. Směrnice NUTS byla přijata v květnu roku 2003 a vstoupila v platnost v červenci 2003. NUTS dělí každý členský stát EU do regionů NUTS 1. Každý z těchto regionů je dále rozdělován na regiony NUTS 2, které jsou v České republice tvořeny osmi tzv. regiony soudržnosti. Ty vznikly sloučením některých ze čtrnácti krajů do větších celků tak, aby v každém z nich žil alespoň milion obyvatel. Samostatné kraje České republiky odpovídají územnímu členění NUTS 3. Členění územních jednotek na úrovni nižší než kraj, dříve NUTS 4 okresy a NUTS 5 obce, bylo od 1. ledna 2008 převedeno do systému členění „Místních samosprávných jednotek“ („Local administrative Units“ = LAU). Obsahuje označení LAU 1, zahrnující okresy dříve patřící do NUTS 4, a LAU 2, zahrnující obce, dříve označované NUTS 5. (ČSÚ<sup>1</sup>, veřejná databáze: Specifikace regionu, EUROSTAT online, 2004)

### **3.1.1 Regionální rozvoj**

Regionální rozvoj je velice široký pojem, jehož definice v literatuře nejsou jednotné. Existuje množství teorií, které procházejí vývojem spolu s měnícími se podmínkami pro regionální rozvoj. Přestože různá vymezení mají dokonce mnohé společné prvky, vždy se vztahují jen k určitému pojetí regionu, nebo se vztahují k různě vymezeným a chápaným procesům jeho rozvoje. Většinou přístupů k regionálnímu rozvoji je společné to, že je za něj považován rozvoj území samotného a zároveň činnosti, které vykonávají představitelé veřejné správy, neziskového a soukromého sektoru, aby rozvoj území podpořili. Smyslem rozvoje regionu je zlepšování životních podmínek v regionu tak, aby se udržoval či rostl blahobyt jeho obyvatel. (Maier, 2012)

Jednou ze základních otázek, které se teorie regionálního rozvoje snaží zodpovědět, je role státu a nalezení účinné koncepce intervencí pro regionální rozvoj. Hledání vhodné míry intervencí státu souvisí s řešením dilematu mezi principem zásluhovosti a principem solidarity. Složitost tohoto řešení vyplývá jak ze subjektivity vnímání obou těchto principů jednotlivci, tak z proměnlivosti názorů napříč různými společnostmi v čase. V zásadě jde vždy o nalezení kompromisu mezi hlavními aktéry.

Otázka vzniku a významu regionálních disparit je podobně závažná. Tyto nerovnosti v životní úrovni obyvatel různých regionů a rozdíly v jejich příjmech nejsou závislé jen na schopnostech a iniciativě obyvatel, ale také na existujících vnějších omezeních. Vnitřními

příčinami rozdílné úspěšnosti jednotlivců jsou jejich odlišné dispozice, jedná se o soubor jejich individuálních schopností a osobních vlastností, které ovlivňují míru jejich využití. Vnější příčiny představují rozdíly v možnostech osobně se realizovat a dále se rozvíjet, dále rozdíly způsobené heterogenitou vnějšího prostředí. Existence rozdílů je ve smyslu stimulace společenského vývoje sice žádoucí, ale příliš velké rozdíly mají závažné sociální a politické důsledky a jsou považovány zpravidla za negativní jev. (Blažek, Uhlíř, 2020)

Pro účely vyváženého a metodického přístupu v regionálním rozvoji jsou vytvářeny strategické dokumenty na oblastních úrovních. Dokument s názvem Strategie regionálního rozvoje (pro konkrétní období) zpracovává Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. Potřebné podklady, týkající se strategického rámce priorit v kultuře a informace o členění kulturního dědictví, připravuje Ministerstvo kultury ČR. Jedná se o dokumenty, upravující koncepci rozvoje v oblasti památkové péče, kinematografie, umění, knihoven, muzejnictví aj. Cílem těchto dokumentů je podpora kultury na národní úrovni, určují však také rámec pro krajské i místní strategie. (Patočková a kol., 2012)

Za místní rozvoj se považuje činnost na menším území než region, tedy pouze v části regionu, například rozvoj města nebo obce. Poskytuje místním orgánům veřejné správy, soukromým a neziskovým organizacím a místním komunitám možnost pracovat společně. Zaměřuje se na zvyšování konkurenceschopnosti a na udržitelný růst spravovaného území s ohledem na životní prostředí, ekonomický rozvoj, zajišťování infrastruktury, příležitostí k podnikání a získávání finančních prostředků. Dochází tak k budování partnerství, která podporují investice soukromého sektoru do veřejně prospěšných aktivit, a naopak veřejný sektor investuje do zlepšení místních podmínek pro podnikání. Kvalita místní samosprávy bývá zajišťována tím, že jsou většinou zapojeni místní lidé, kteří jsou nejlépe motivováni ke společnému úsilí při zlepšování prostředí svého regionu. (Stejskal, Kovárník, 2009)

### **3.1.2 Regionální politika**

Významným nástrojem, přispívajícím k řešení sociálně ekonomického rozvoje území a rovněž k vyrovnávání regionálních rozdílů, je regionální politika. V České republice byla nově konstituována až po roce 1989, do té doby bylo její postavení v zemi s nevelkými meziregionálními rozdíly okrajové a o výsledky regionálního výzkumu byl poměrně malý zájem. Důvodem byla především dosavadní nízká míra nezaměstnanosti, neboť právě ta je považována za jeden z nejdůležitějších indikátorů regionálních problémů.

S transformací ekonomiky České republiky v 90. letech 20. století zájem o regionální problematiku odstartoval rychlý nárůst nezaměstnanosti v letech 1997 až do roku 1999, který byl doprovázen i výrazným nárůstem rozdílů v míře nezaměstnanosti mezi regiony. Byl probuzen zájem vědců o pochopení významu faktorů, probíhajících procesů a rolí klíčových aktérů, stále zřetelnější byla poptávka ze strany veřejného sektoru i firem po konkrétních doporučeních, jak na rychle se měnící situaci v regionech adekvátně reagovat.

Vnější faktor, který podpořil zájem o regionální problematiku v ČR, byl především její vstup do EU. Zájem o výsledky regionálního výzkumu byl podpořen i ze strany měst, obcí, krajů a regionů soudržnosti, které poptávaly zpracování rozvojových strategií, které jsou požadovány nejen z důvodu potřeby koordinace rozvoje příslušného územního celku, ale jejich zpracování je podmínkou pro získání prostředků z různých zdrojů či fondů. Základem koncipování adekvátní politiky a přípravy regionálních strategií je znalost teorií regionálního rozvoje, které představují víceméně ucelený systém hodnocení různých faktorů, příčin a souvislostí v regionálním rozvoji. Tyto teorie regionálního rozvoje jsou vytvářeny desítky let, prošly již několika vývojovými fázemi, k významným proměnám dochází v pojetí regionálního rozvoje a jeho mechanismů neustále. (Blažek, Uhlíř, 2020)

### **3.1.3 Faktory regionálního rozvoje**

Rozvoj regionů úzce souvisí s faktory atraktivity, které ovlivňují rozhodnutí obyvatel o tom, zda v nějakém regionu zůstanou, či se odstěhují jinam. Všechny takové faktory jsou složitě podmíněny. Individuální preference obyvatel, návštěvníků a obchodních společností v regionu se vždy budou lišit, lze však najít a popsat takové faktory, které jsou těmito skupinami zpravidla požadovány, protože vyhovují jejich společným potřebám.

#### **Faktory hrající významnou roli v atraktivitě území pro obyvatele**

- pracovní místa a jejich dostupnost a skladba, včetně výše mezd,
- bydlení a jeho dostupnost,
- veřejné služby,
- institucionální prostředí a kvalita veřejné správy,
- vzdělávací zařízení,
- příležitosti k volnočasovým aktivitám,
- kulturní faktory. (Maier, 2012)

Zejména kulturní faktory jsou předmětem zájmu cíle této práce. Kultura je všeobecně přijímána jako významný faktor rozvoje, ať už pro její hmotné či nehmotné složky, různé kulturní jevy a procesy, nebo pro různorodou strukturu jejích nositelů. Kultura přispívá nejen k rozvoji intelektuální, morální a emocionální úrovně jedinců, ale výrazně přispívá integraci a celospolečenskému rozvoji jako nástroj přenosu zkušeností a informací mezi generacemi, její prvky jsou běžnou součástí sociální a územní identity. Představuje také určitou možnost seberealizace a způsob trávení volného času.

Kromě uvedených sociálních funkcí je pro rozvoj regionů minimálně stejně důležitá ekonomická funkce kultury. Podílí se na vytváření příjmů do všech úrovní rozpočtů, na vytváření nových pracovních příležitostí a zvyšování zaměstnanosti, na vzniku pozitivních ekonomických přínosů podporou rozvoje malého a středního podnikání, dodávkami zboží a služeb i z jiných oborů hospodářské činnosti, zvyšuje vzdělání a životní úroveň obyvatel, v neposlední řadě zviditelňuje region pro investory.

Celý proces využívání kulturního dědictví je závislý na jeho propagaci a podpoře na různých úrovních, i ve formě získávání finančních prostředků, na proměnlivosti módních trendů a preferencí příjemců kultury. (Heřmanová, Chromý, 2009)

### **3.1.4 Aktéři regionálního rozvoje**

Aktéry regionálního rozvoje jsou jeho obyvatelé, firmy v regionech působící nebo do něj přicházející, veřejná správa a neziskové organizace, v nichž se obyvatelé regionu za různými účely sdružují. Aktéři mohou vytvářet zájmové skupiny i napříč obory, s cílem prosazovat svoje zájmy, preference, potřeby či jen představy o budoucnosti rozvoje daného regionu. Aktéři regionálního rozvoje, kteří jsou představováni institucemi a zájmovými skupinami, mají obvykle odlišné pohledy na to, co je a co není pro rozvoj regionu důležité nebo žádoucí, mají různé preference a často i různě chápou samotnou povahu či potřeby rozvoje regionu. Tato odlišnost je legitimní a vcelku objektivní, protože odráží různé dílčí potřeby jednotlivých aktérů, jejich rozdílné kompetence a role v regionálním rozvoji. Nicméně i protichůdné a konfliktní zájmy jsou oprávněně předmětem úvah o nasměrování regionálního rozvoje, neboť to je komplexní proces, který je složitě podmíněný, a nemá jednoznačné východisko nebo směřování. V rolích aktérů z veřejného sektoru je jejich vliv na regionální rozvoj dán především jejich kompetencemi v jednotlivých oblastech, zatímco význam aktérů rozvoje z řad podnikatelů je určen jejich ekonomickou silou a postavením v regionu. Aktéry jsou často i jednotlivci jako významní iniciátoři změn. (Maier, 2012)



## 3.2 Kulturní dědictví

Kulturní dědictví je souhrn kulturních statků některé společnosti či kultury. Můžeme jej definovat jako „konfiguraci kulturních prvků, jež jsou jako trvalé kolektivní vlastnictví a obecně sdílený výsledek materiální a duchovní činnosti členů určité kultury předávány dalším pokolením jako specifický typ dědictví.“ (Patočka, Heřmanová, 2008)

Anglický antropolog Edward Burnett Taylor na přelomu 17. a 18. století formálně vymezil pojem kultury takto: „Kultura je komplexní celek, který zahrnuje poznání, víru, umění, právo, morálku, zvyky a všechny ostatní schopnosti a obyčeje, jež si člověk osvojil jako člen společnosti.“ Jeho definice již nikdy nezestárla a stala se naopak východiskem pro většinu moderních antropologických teorií kultury. (Soukup, 2000)

Za kulturní dědictví může být tedy označováno vše, co bylo lidmi vytvořeno během jejich vývoje. Kulturní dědictví je členěno na hmotné památky materiální a nehmotné památky s určitou duchovní hodnotou. Mezi hmotné památky se řadí lidské produkty, jako jsou stavby, zahrady nebo parky, umělecká a literární díla a také předměty denní spotřeby, například oděvy a různé nářadí. Za nehmotné kulturní památky jsou považovány veškeré výsledky lidské činnosti v umění a ve vědě, tedy v celém společenském životě lidí včetně jazyka, písma, náboženství, lidových zvyků, hudebních a tanečních projevů apod. Tradiční kultura nám nepřipomíná jen historický vývoj, ale vytváří také podstatu různých místních, regionálních a národních identit, která je na každém ze svých území originální a vždy jedinečná, ačkoliv se místy může podobat. (Heřmanová, Chromý, 2009)

Z ekonomického hlediska je možné kulturu vnímat jako statky samostatné spotřeby nebo spotřeby v kombinaci s dalšími vstupy, čímž vznikají nové produkty a služby, které mají opět jak ekonomickou, tak svou kulturní hodnotu. Kulturní kapitál lze spravovat podobně jako jiné druhy aktiv. (Kesner, 2005)

Pokud má být kulturní dědictví uchováno pro další generace, je nutné zodpovědně přistupovat také k jeho správě a přiměřeně ho chránit. V České republice je péče o kulturní památky ustanovena zákonem č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů. Památky, které jsou jako součást kulturního bohatství národa zvláště významné, může vláda nařízením prohlásit za národní kulturní památky. Nejvýznamnější památky kulturního dědictví jsou řazeny na seznam světového dědictví UNESCO. Česká republika má aktuálně zapsáno celkem patnáct kulturních památek na tomto prestižním seznamu. (Heřmanová, Chromý, 2009)

### 3.2.1 Kulturní instituce a jejich poslání

V běžné řeči se institucemi často míní organizace, tedy účelové společenské útvary s jasnou hranicí, členstvím, vnitřní dělbou činností atd. V sociologii ovšem „*Instituce je způsob, jak lidé v dané kultuře dělají nějakou věc, organizace je způsob, jak při tom svoji činnost koordinují. Bankovníctví je instituce, banka je organizace.*“ (Jandourek, 2001)

Institucí v sociologii rozumíme soubor pravidel, jak provádět určitou činnost, jak vnést do lidského jednání a vztahů nějaký obecně uznávaný řád. Za kulturní instituce lze považovat mnoho tvůrčích lidských činností, například literaturu, umění, divadlo, řemesla nebo i vzdělávání. Jedná se o systém významů, činností a vzorců chování člověka jako člena určité společnosti. Za správou těchto institucí stojí kulturní organizace.

V moderní společnosti si občané sami volí způsob trávení svého volného času a své zájmové aktivity. Rozhodnutí o návštěvě divadla, kina, muzea, výstavy nebo nějakého památkového objektu je podmiňována jejich kulturními kompetencemi, to znamená získat takovou aktivitou nějakou hodnotnou a cennou zkušenost. Posláním kulturních organizací by mělo být posilování kulturních kompetencí obyvatelstva formou vzdělávání. Lidé se tak jejich prostřednictvím mohou setkávat s různými hodnotami kulturních institucí, které mají jednotlivé organizace ve správě. (Kesner, 2005)

### 3.2.2 Prostředí kulturních organizací

Kulturní infrastrukturou jsou označovány všechny objekty poskytující kulturní statky a služby prostřednictvím jejich zpřístupnění či zprostředkování. Jde o veškeré nemovitosti, jakými jsou historické budovy, kulturní domy, muzea, divadla, kina, galerie, knihovny, ale také o technické vybavení pracovišť, zejména pokud se jedná o informační a digitalizační technologie, které slouží v oblasti kultury. Problémem kulturní infrastruktury se může stát technologická zastaralost některých jejích částí a způsob jejího financování, přílišná vazba na veřejné zdroje a komplikované rozhodovací procesy. (Patočka, Heřmanová, 2008)

Prostředí kulturních organizací zahrnuje jejich vedení, zaměstnance, poradní komise, složené z odborníků, případně kontrolní komise. Program kulturních organizací musí plnit strategické cíle a získávat zdroje k jejich uskutečňování. Tržní prostředí tvoří všichni návštěvníci regionu, potenciální návštěvníci, občané bydlící v oblasti, akcionáři a média, přičemž zájmy těchto skupin jsou mnohdy rozdílné. Organizace by měly znát složení svých zákazníků a měly by vědět, jak se pro návštěvu rozhodují, jedině tak jim mohou nabízet služby, které je uspokojí. Zákazníci se liší pohlavím, věkem, vzděláním, sociálním

postavením, životním stylem i tím, jak často kulturní instituce navštěvují. Jako občasní návštěvníci jsou hodnoceni ti, kteří navštíví kulturní akci v průměru jednou za rok, většinou proto, že dávají přednost jiným volnočasovým aktivitám, právě ti představují pro kulturní organizace nevyužitý potenciál. Pravidelní návštěvníci přichází opakovaně, proto musí organizace přicházet s obměnou nabídky akcí a programů, aby byla zachována jejich přízeň. (Johnová, 2008)

Kulturními destinacemi v podmínkách České republiky jsou většinou města a sídla. Památky, muzea a divadla jsou relativně rovnoměrně rozprostřeny po celém území, z hlediska jejich využití však existují mezi jednotlivými regiony značné rozdíly. Nejvíce návštěvníků přitahuje Praha, na druhém místě je Středočeský kraj s dobrou příjezdovou dostupností z hlavního města. Regiony, které nedisponují množstvím historických památek a muzeí, mají možnost zvyšovat atraktivitu svého území budováním vlastního kulturního potenciálu. Rozšíření nabídky kultury a služeb je atraktivním způsobem, jak překonávat regionální rozdíly v turistické návštěvnosti. K tomu účelu je užitečná vzájemná spolupráce měst a obcí. V posledních letech se vzrůstajícím počtem krajských, městských a obecních samospráv dochází k rostoucí úrovni financování kultury a ke změnám přístupů při správě kulturního dědictví. Základním předpokladem pro udržení takových pozitivních změn je uvažování o kulturním dědictví jako o zdroji sociálního a ekonomického rozvoje, který je možné trvale zhodnocovat. (Kesner, 2005)

### **3.2.3 Právní formy kulturních organizací**

Nový občanský zákoník upravuje právní formy organizací vznikajících za účelem vykonávání činností a vyvíjení aktivit ve veřejném zájmu podle zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, § 210 – 418. Nejběžnější právní úpravou je založení neziskové organizace, kterými jsou v ČR zapsané spolky, zapsané ústavy, nadace a nadační fondy.

Ačkoliv protože nadace a jejich fondy fungují spíše jako účelová sdružení majetku, blíže popsány zde budou občanská sdružení a obecně prospěšné společnosti jako aktivní vykonavatelé činností spojených s veřejnými zájmy.

**Spolek** (dříve občanské sdružení) – od 1. ledna 2014 platí, že spolek je zvláštní forma právnické osoby, která je určena pro samosprávné a dobrovolné sdružení osob vedených společným zájmem. Spolek je založen nejméně třemi osobami. Účelem spolku mohou být vzájemně prospěšné cíle, tedy společné aktivity zaměřené jen na členy spolku

(sportovní kluby, myslivecká sdružení apod.), nebo veřejně prospěšné cíle směřující vůči veřejnosti (kulturní služby, vzdělávací a informační aktivity apod.), případně cíle smíšené. Spolek může vlastním jménem podnikat, ale nesmí to být jeho hlavní činností a případný zisk musí být použit na podporu dosažení vlastních cílů spolku. Členy spolku mohou být fyzické i právnické osoby. Název musí obsahovat slova „spolek“ nebo „zapsaný spolek“, případně zkratku „z. s.“ Zapisuje se do spolkového rejstříku, který je veden příslušným rejstříkovým soudem. Právně upraven je v § 214 – 302 občanského zákoníku.

**Obecně prospěšná společnost** – zkratka o.p.s. Zákon č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech vstoupil v platnost 1. ledna 1996. Tento zákon byl však zrušen novým občanským zákoníkem, a proto tyto společnosti dále jako právní forma nemohou od 1. ledna 2014 nově vznikat. Poměry obecně prospěšných společností se nadále řídí zrušeným občanským zákoníkem, ale jejich vztahy navenek vůči jiným subjektům se řídí již novým občanským zákoníkem. Podle nového občanského zákoníku se nové společnosti, které jsou zřizovány za účelem společensky užitečné činnosti zapisují jako ústavy se zkratkou **z.ú., zapsaný ústav**.

Zákon č. 248 ze dne 28. září 1995/Sb. o obecně prospěšných společnostech upravuje postavení a právní poměry obecně prospěšné společnosti. Podmínkou jejího fungování je poskytování obecně prospěšných služeb, které jsou přesně vymezeny v zákoně. Název obecně prospěšné společnosti musí obsahovat označení "obecně prospěšná společnost" nebo jeho zkratku "o.p.s.". Obecně prospěšná společnost svého času vznikala dnem zápisu do rejstříku obecně prospěšných společností. Založit ji mohly fyzické i právnické osoby. Obecně prospěšná společnost může samostatně podnikat v rámci tzv. doplňkové činnosti. Celý svůj hospodářský výsledek po zdanění odvádí do rezervního fondu. Tyto prostředky nejprve používá ke krytí ztrát, zbylou část opět investuje do své činnosti. Základní kapitál o.p.s. je tvořen vklady zakladatelů společnosti, dary a dědictvím, fondy a dotacemi, které jsou poskytovány ze státních nebo z krajských rozpočtů. Právně upraven je v § 402 – 418 občanského zákoníku.

Od roku 2018 občanský zákoník obsahuje § 146, který definuje obecně, že veřejně prospěšnou je ta právnická osoba, jejímž posláním je přispívat k dosahování obecného blaha, ovšem za podmínky, že na její rozhodování mají vliv jen bezúhonné osoby, nabytá majetek z poctivých zdrojů a hospodárně využívá své jmění k veřejně prospěšnému účelu. (Svejkovský, Deverová, 2013)

### 3.2.4 Marketing kulturních organizací

Stejně tak, jako ve sféře komerční, marketing kulturních organizací je nástrojem pro naplňování jejich základních cílů a zároveň nástrojem pro úspěšné a účelné fungování v silně konkurenčním prostředí. Kulturní organizace mají specifickou složku své podstaty, kterou je určité poslání vůči veřejnosti.

Při současné nepřetržité proměně vzorců trávení volného času a nárůstu konkurence v oblasti tzv. „průmyslu volného času“ byly kulturní organizace zcela zbaveny jistot tradičních forem zdrojů podpory. Jsou v situaci, kdy musí bojovat o limitované zdroje příjmů i publikum, a to jak s novými způsoby trávení volného času a médií, tak i mezi sebou navzájem. Z hlediska poslání kulturních organizací je však nutné se ptát, jak mají kulturní organizace naplňovat své základní role v době, která je tak proměnlivá? Jak lze vytvářet poptávku a zájem publika a tím splňovat službu veřejnosti uspokojením jejich kulturních zájmů a potřeb, ale zároveň prospívat hodnotám kulturního dědictví, a přitom usilovat o jejich zachování? Kulturní organizace, obvykle spravované veřejným sektorem, jsou každoročně ve vzrůstající míře nuceny postarat se samy o sebe, neboť se příliš často setkávají v prostředí České republiky s překážkami v podobě legislativních, ekonomických a rozhodovacích procesů. (Kesner, 2005)

Jednotlivé oblasti v kultuře vykazují rozdílné schopnosti financování z vlastních zdrojů. Argumentací proti financování kultury z veřejných rozpočtů bývá zejména zbytnost kulturních produktů, na rozdíl od zdravotních a sociálních služeb, které jsou pro uživatele životně důležité, a mohou se proto setkat i s větší veřejnou podporou. Kultura a její produkty prostupují celou společnost a představují tak nabídku, která dokáže uspokojovat individuální potřeby lidí související s jejich prožitkem a určitým pohodlím, avšak má také celospolečenský přesah do oblasti vzdělávání a společně sdílených hodnot. Péče o kulturní dědictví a vzdělávací funkce kulturních organizací jsou vysoce společensky přínosné, je v zájmu společnosti, aby si to dostatečně uvědomovala.

Kulturní organizace vytváří konkurenční prostředí, které se z vnějšího pohledu může zdát do jisté míry nejednoznačné. Většina lidí má vlastní preference týkající se druhů kulturního zaměření, výběr konkrétní volnočasové aktivity v konkrétním časoprostoru však může vycházet z aktuálního rozpoložení, které může běžné preference překračovat. Je výhodnější pohlížet na strukturu kulturních organizací a jejich produktů spíše než jako na prostředí konkurenční jako na prostředí vhodné pro spolupráci. (Bačuvčík, 2012)

Cílem marketingu je i v kulturní organizaci zajištění co největšího podílu na „trhu“, tedy zachování či zvýšení počtu návštěvníků a vytvoření skupiny spokojených klientů, kteří se budou rádi vracet. Z podstaty poslání kulturní instituce jsou však marketingové cíle komplikovanější než ve sféře komerčních produktů. Rozhodnutí „spotřebitele“ o způsobu trávení volného času a jeho konečná volba je podmíněna jeho kulturní kompetencí, tedy schopností získat očekávanou hodnotu.

Pro udržitelnost kulturních organizací, jejich úspěšné fungování a tím i přispívání k rozvoji regionu, jsou kromě státních dotací zásadní složkou financování příjmy z vlastní činnosti. Avšak úspěch, který je měřen jejich příjmy nebo počtem návštěvníků je poněkud relativizován a dotace, které jsou centrálně plánovány a poté přerozdělovány, nemohou být adekvátní odezvou na efektivitu a kvalitu poskytovaných služeb. Fungování jakékoliv kulturní organizace ovlivňují především specifické místní podmínky, ale také ekonomické a společenské vazby a problémy, které charakterizují celou kulturní oblast v soudobé české společnosti.

Profilování určitého regionu jako centra kulturního dění a kulturní turistiky je proces, který souvisí se všemi aspekty rozvoje od územního plánování přes privatizaci domovního fondu po rozvoj dopravní a informační infrastruktury, měl by mít oporu v profesionálním destinačním managementu a vycházet z komplexně pojaté strategie.

Budování nových kulturních zařízení či rozvoj kulturního průmyslu je prostředkem k diverzifikaci ekonomické struktury, částečně může kompenzovat úbytek pracovních míst v zanikajících průmyslových odvětvích. Hlavní role kultury v procesu regenerace venkova a měst spočívá ve vytváření nového image daného regionu. (Kesner, 2005)

#### **Souhrn hlavních sociálních a ekonomických přínosů kultury**

- Tržby za kulturní produkty a služby.
- Nepřímé výnosy ze souvisejících služeb a ekonomických činností.
- Tvorba pracovních míst a dopady na zaměstnanost.
- Nepřímé ekonomické dopady při budování identity a image místa a krajiny.
- Vzbuzování zájmu o prostředí, zvyšování atraktivity lokalit pro investory.
- Budování lidského kapitálu, důraz na vzdělání a růst produktivity pracovní síly.
- Posilování sociální soudržnosti a vytváření občanské identity.

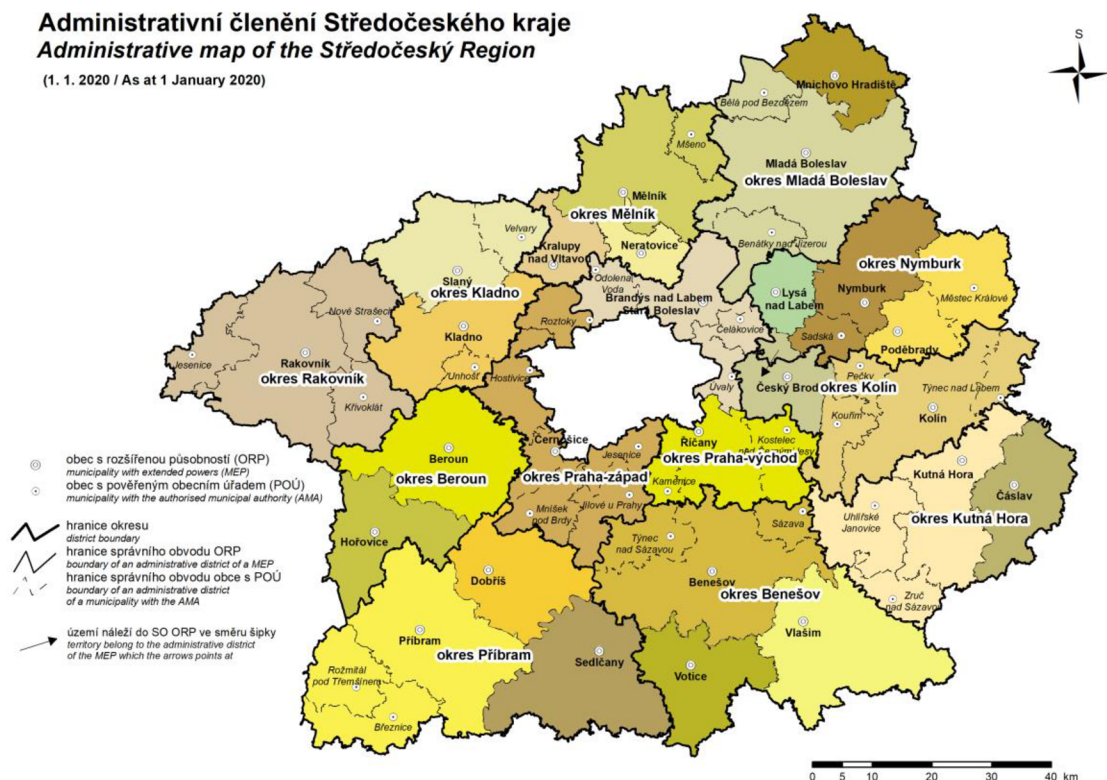
## 4. Charakteristika prostředí

Pro záměr zpracování cíle této práce byl zvolen region Mělnicka ve Středočeském kraji a město Mělník jako centrum regionu, kulturního prostředí a místní veřejné správy. Důvodem pro výběr Mělnicka v souvislosti s kulturním dědictvím je především jeho unikátní geografické postavení v krajině z hlediska vinařské tradice a historických kořenů jejího vzniku na tomto území.

Obrázek 1 Mapa Středočeského kraje – územní členění

### Administrativní členění Středočeského kraje Administrative map of the Středočeský Region

(1. 1. 2020 / As at 1 January 2020)



Zdroj: ČSÚ<sup>2</sup>, veřejná databáze online, 2021

Území mělnického okresu leží v severní části středních Čech a je rozloženo kolem soutoku Labe a Vltavy. Svou rozlohou 701 km<sup>2</sup> je Mělník druhým nejmenším okresem ve Středočeském kraji, zabírá 6,4 % z jeho rozlohy. Zemědělská půda zaujímá 65,5 % rozlohy okresu, což je patrné z tabulky 1. Mělnicko se řadí mezi osm okresů kraje, které vykazují více než sto tisíc obyvatel (= 7,9 % obyvatel kraje, viz tabulka 2). Zároveň má nejmenší počet obcí ze všech okresů Středočeského kraje. Z celkového počtu 69 obcí jich má sedm statut města (Mělník, Kralupy nad Vltavou, Neratovice, Kostelec nad Labem, Veltrusy, Mšeno, Liběchov) a 1 obec byla stanovena městysem (Všetaty), znázornění v tabulce 3.

**Tabulka 1** Druhy pozemků Středočeského kraje – územní srovnání (výměra v ha)

	<b>Celková výměra</b>	<b>Zemědělská půda (% podíl)</b>	Orná půda	Chmelnice	Vinice	Zahrada	Ovocný sad
<b>Středočeský kraj</b>	<b>1 092 850</b>	<b>657 928 (60,2 %)</b>	<b>539 962</b>	<b>2 902</b>	<b>350</b>	<b>29 098</b>	<b>10 741</b>
Benešov	147 485	90 364 (61,2 %)	69 148	-	-	3 201	480
Beroun	70 364	34 401 (48,9 %)	24 742	0	18	2 002	433
Kladno	71 967	47 535 (66,0 %)	42 492	339	30	1 780	1 195
Kolín	74 370	54 946 (73,9 %)	48 607	-	1	1 803	2 441
Kutná Hora	91 739	59 474 (64,8 %)	49 698	24	19	1 985	1 561
<b>Mělník</b>	<b>70 107</b>	<b>45 937 (65,5 %)</b>	<b>40 436</b>	<b>276</b>	<b>265</b>	<b>1 704</b>	<b>1 007</b>
Mladá Boleslav	102 288	63 848 (62,4 %)	54 981	-	1	2 245	1 035
Nymburk	85 027	58 885 (69,2 %)	54 019	-	2	1 796	757
Praha-východ	75 545	47 705 (63,1 %)	38 762	-	12	4 723	538
Praha-západ	58 035	33 340 (57,4 %)	26 248	0	2	3 678	654
Příbram	156 292	74 603 (47,7 %)	51 833	-	-	2 901	319
Rakovník	89 629	46 891 (52,3 %)	38 996	2 262	-	1 278	322

Zdroj: ČSÚ<sup>3a</sup>, veřejná databáze online, 2021**Tabulka 2** Počet obyvatel Středočeský kraj – územní srovnání rok 2020

<b>Středočeský kraj</b>	Stav k 1. 1. (počáteční stav)			Stav k 31. 12. (koncový stav)		
	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy
<b>Celkem</b>	<b>1 385 141</b>	<b>685 199</b>	<b>699 942</b>	<b>1 397 997</b>	<b>691 986</b>	<b>706 011</b>
v tom okres:						
Benešov	99 414	49 205	50 209	99 742	49 336	50 406
Beroun	95 058	47 042	48 016	96 403	47 682	48 721
Kladno	166 483	81 666	84 817	166 845	81 824	85 021
Kolín	102 623	50 929	51 694	103 773	51 679	52 094
Kutná Hora	75 828	37 581	38 247	76 310	37 888	38 422
<b>Mělník</b>	<b>109 302</b>	<b>54 232</b>	<b>55 070</b>	<b>109 987</b>	<b>54 555</b>	<b>55 432</b>
Mladá Boleslav	130 365	66 071	64 294	131 042	66 463	64 579
Nymburk	100 886	49 538	51 348	101 698	49 942	51 756
Praha-východ	185 178	91 499	93 679	188 939	93 450	95 489
Praha-západ	149 338	73 086	76 252	152 285	74 616	77 669
Příbram	115 104	56 747	58 357	115 236	56 832	58 404
Rakovník	55 562	27 603	27 959	55 737	27 719	28 018

Zdroj: ČSÚ<sup>3b</sup>, veřejná databáze online, 2021**Tabulka 3** Počty územních jednotek – územní srovnání ve Středočeském kraji rok 2020

Kraj/okres	Okres	SO obce s rozšířenou působností	SO obce s pověřeným obecním úřadem	Obec celkem	Město	Statutární město	Městys
<b>Středočeský kraj</b>	<b>12</b>	<b>26</b>	<b>55</b>	<b>1 144</b>	<b>84</b>	<b>2</b>	<b>50</b>
Benešov	.	3	5	114	9	-	11
Beroun	.	2	2	85	6	-	4
Kladno	.	2	4	100	8	1	2
Kolín	.	2	5	89	6	-	3
Kutná Hora	.	2	4	88	4	-	7
<b>Mělník</b>	<b>.</b>	<b>3</b>	<b>4</b>	<b>69</b>	<b>7</b>	<b>-</b>	<b>1</b>
Mladá Boleslav	.	2	4	120	8	1	5
Nymburk	.	3	5	87	7	-	3
Praha-východ	.	2	7	110	8	-	4
Praha-západ	.	1	6	79	10	-	2
Příbram	.	3	5	120	8	-	2
Rakovník	.	1	4	83	3	-	6

Zdroj: ČSÚ<sup>3c</sup>, veřejná databáze online, 2021



Mělnicko patří k oblastem středních Čech s vysokou zemědělskou produkcí. Vedle tradičních zemědělských odvětví se zde daří zelinářství a ovocnářství. Je jedinou oblastí střeadočeského regionu, kde se pěstuje ve větším měřítku vinná réva a také český chřest z Hostína na Mělnicku je vyhlášený po celé Evropě. Nikde jinde se zatím u nás ve větším množství nepěstuje, protože pro opravdu kvalitní úrodu chřestu je zapotřebí specifických půdních a klimatických podmínek, které jsou podle odborníků na Mělnicku ideální.

Průmysl mělnického regionu vychází převážně z místních zdrojů, základem se stalo zemědělství a potravinářství, lodní doprava, chemický průmysl a strojírenství. Ohledně kvality životního prostředí patří Mělnicko k nejvíce postiženým oblastem ve středních Čechách, v řadě ukazatelů dokonce k nejhorším v republice. Hlavní příčinou je chemický průmysl a výroba energie. Situaci se daří zaváděním různých opatření postupně zlepšovat.

Mělnický okres má 109 987 obyvatel, hustota obyvatel na 1 km<sup>2</sup> je 98 osob. Podle vývoje posledních let počet obyvatel mělnického okresu mírně narůstá (Tabulka 4). V roce 2020 bylo na Mělnicku dokončeno 372 bytů (5,4 % dokončených bytů kraje), zahájena byla výstavba 344 bytů (5,9 % zahájené výstavby bytů kraje).

**Tabulka 4** Vývoj počtu obyvatel okresu Mělník 2016 – 2020

Rok	Stav k 1. 1. (počáteční stav)			Stav k 1. 7. (střední stav)			Stav k 31. 12. (koncový stav)		
	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy
2020	109 302	54 232	55 070	109 766	54 421	55 345	109 987	54 555	55 432
2019	108 352	53 657	54 695	108 831	53 932	54 899	109 302	54 232	55 070
2018	107 237	53 028	54 209	107 864	53 325	54 539	108 352	53 657	54 695
2017	106 516	52 647	53 869	106 797	52 776	54 021	107 237	53 028	54 209
2016	105 594	52 250	53 344	106 100	52 466	53 634	106 516	52 647	53 869

Zdroj: ČSÚ<sup>4</sup>, veřejná databáze online, 2021

Koncem roku 2020 bylo v rámci okresu evidováno 3 159 uchazečů o zaměstnání, což je 10,2 % dosažitelných uchazečů kraje. Podíl nezaměstnaných osob ve věku 15 – 64 let činil 4,51 % a představovalo čtvrtou nejvyšší nezaměstnanost mezi okresy kraje. Struktura zaměstnanosti je silně nevyrovnaná, existují velké počty osob vyjíždějících i dojíždějících denně za prací jak v rámci mělnického okresu, tak i Střeadočeského kraje nebo hlavního města, a domů se vrací v podstatě jen na přespání.

Z hlediska dopravní obslužnosti prochází územím okresu dálnice D8 a silnice I. třídy I/9 propojující přes okres Prahu a severní Čechy. Dále vede okresem silnice I/16 spojující Střeadočeský kraj a východní Čechy. Celostátní význam má železniční trať 090, která je součástí I. tranzitního koridoru propojující sever Čech přes Prahu s jižní Moravou a dále se zahraničím. Územím okresu procházejí celostátně významné železniční tratě 070 a 072.

Tabulka 5 znázorňuje přehled o ekonomických subjektech v obcích SO ORP Mělník podle druhu činností. Je zřejmé, že centrem kulturních aktivit je s převahou město Mělník.

**Tabulka 5** Počet ekonomických subjektů podle druhu činnosti v obcích SO ORP Mělník

Obce SO ORP Mělník	Celkem	Obor činnosti															
		Zemědělství, lesnictví, rybníkářství	Průmysl celkem	Stavebnictví	Velko- a maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel	Doprava a skladování	Ubytování, stravování a pohostinství	Informační a komunikační činnosti	Peněžnictví a pojišťovnictví	Činnost v oblasti nemovitostí	Profesní, vědecké a technické činnosti	Administrativní a podpurné činnosti	Věřejná správa a obrana, povinné sociální zabezpečení	Vzdělávání	Zdravotní a sociální péče	Kulturní, zájavní a rekreační činnosti	Ostatní činnosti
<b>Celkem</b>	<b>5 712</b>	<b>426</b>	<b>800</b>	<b>836</b>	<b>1 040</b>	<b>225</b>	<b>241</b>	<b>160</b>	<b>37</b>	<b>216</b>	<b>664</b>	<b>138</b>	<b>48</b>	<b>130</b>	<b>83</b>	<b>130</b>	<b>436</b>
Býkev	58	3	9	11	15	3	1	3	.	.	6	1	1	1	1	.	2
Byšice	172	9	29	20	29	8	4	3	2	10	26	7	1	2	2	1	15
Cítov	145	20	25	23	25	7	2	2	1	4	15	2	1	3	.	4	8
Čečelice	93	10	15	14	14	10	4	2	.	.	11	2	1	1	.	2	5
Dobřeň	23	2	4	6	2	1	3	.	.	.	1	.	1	.	.	.	2
Dolní Beřkovice	187	12	32	39	35	4	7	2	2	3	16	6	2	3	1	2	16
Dolní Zimoř	16	2	3	1	2	.	2	3	.	.	1	1	1	.	.	.	.
Horní Počaply	91	2	24	13	14	2	6	1	.	5	5	1	1	3	1	2	8
Hořín	126	13	17	16	27	10	8	1	.	3	11	1	2	3	.	3	9
Hostín	54	7	6	7	12	.	2	3	.	.	6	.	1	.	.	2	7
Chorušice	69	11	5	14	13	2	3	4	1	2	3	.	1	2	.	.	7
Jeviněves	28	1	1	7	5	1	1	1	.	.	5	1	1	.	.	3	.
Kadlín	19	3	4	4	1	1	3	.	.	1	.	.	1	.	.	1	.
Kanina	12	.	1	.	4	1	.	.	.	.	1	1	1	2	.	.	1
Kly	192	18	20	29	43	8	8	6	2	2	27	3	1	4	.	4	11
Kokořín	41	7	7	5	6	3	3	.	.	1	2	.	1	2	.	2	1
Lhotka	55	8	8	10	14	.	4	1	.	.	2	1	1	1	.	3	2
Liběchov	136	15	17	25	24	5	11	.	.	.	10	2	2	5	3	2	13
Liblice	50	5	4	10	7	1	.	2	1	2	4	2	1	2	.	1	7
Lobeč	28	8	4	4	1	2	3	.	.	.	4	.	1	.	.	.	1
Lužec n. Vltavou	135	7	26	21	16	8	4	4	.	9	16	2	1	2	3	5	10
Malý Újezd	141	15	24	19	30	10	6	3	.	4	13	.	1	2	.	3	8
Medonosy	21	5	1	3	2	.	1	.	1	.	2	.	1	2	.	1	2
Mělnické Vtelno	87	14	16	14	15	3	6	1	.	1	6	.	2	1	.	2	6
<b>Mělník</b>	<b>2 609</b>	<b>93</b>	<b>355</b>	<b>344</b>	<b>490</b>	<b>85</b>	<b>111</b>	<b>99</b>	<b>20</b>	<b>148</b>	<b>367</b>	<b>77</b>	<b>2</b>	<b>65</b>	<b>63</b>	<b>67</b>	<b>187</b>
Mšeno	217	35	27	25	37	5	10	4	1	6	20	2	1	7	3	4	25
Nebužely	56	6	1	9	12	2	1	.	1	2	5	1	1	1	.	4	8
Nosálov	31	7	4	6	5	.	1	.	1	.	4	1	1	.	.	.	1
Řepín	97	16	13	22	13	5	1	3	.	2	5	1	3	1	.	2	10
Spomyšl	35	1	4	6	9	4	1	.	.	1	7	1	1	.	.	.	.
Stránka	21	4	4	1	2	.	.	1	.	.	3	1	1	.	.	.	2
Střemy	60	5	5	8	14	4	2	.	1	1	4	1	1	1	1	2	9
Tuhaň	106	11	13	13	22	8	3	4	.	1	7	5	1	2	1	1	10
Tupadly	12	3	1	3	1	.	.	1	.	.	.	.	2	.	.	1	.
Velký Borek	143	8	21	30	27	7	5	1	1	3	13	4	1	3	.	2	14
Vidim	21	4	4	3	.	.	1	.	.	.	4	.	1	.	1	1	1
Vraňany	138	9	23	25	24	7	5	2	.	4	10	4	1	5	1	1	12
Vysoká	118	21	14	16	17	5	5	1	2	.	13	3	1	3	2	2	10
Želízy	69	6	9	10	11	3	3	2	.	1	9	4	2	1	.	.	6

Zdroj: ČSU<sup>4</sup>, veřejná databáze online, 2021

Relativně dobré životní prostředí je v lesnaté chráněné krajinné oblasti Kokořínsko, která se rozkládá v severní části okresu a zasahuje i do sousedních okresů Mladá Boleslav, Litoměřice a Česká Lípa. Jádrem oblasti je mělnické území, které je krajinou dosud málo narušenou lidskou činností s roubenými, hrázděnými a kombinovanými lidovými stavbami a s bohatým výskytem pískovcových útvarů. Jsou zde k vidění historická původní skalní obydlí. Jedno z vůbec nejzachovalejších a až donedávna obývaných se nachází v obci Lhotka u Mělníka. Botanicky je oblast také velmi zajímavá výskytem vlhkomilných rostlin na níže položených místech, suchomilných a teplomilných rostlin zase na horních slunných plošinách. V rozsáhlých lesních porostech se vyskytují některé vzácné druhy ptactva, srnčí, kančí a nasazené mufloní zvěře. Tato romantická krajina je ideální rekreační oblastí.

Mělnicko má řadu významných kulturních památek. Hrad Kokořín, národní kulturní památka ze 14. století, který patří k místům v republice nejvíce navštěvovaným, působí v prostředí lesů a skal opravdu romanticky. Národní kulturní památkou je i barokní zámek Veltrusy s rozsáhlým parkem. V renesančním zámku v Nelahozevsi je muzeum Antonína Dvořáka, který se zde narodil, dále je v zámku umístěna obrazová galerie, která je největší soukromou sbírkou ve střední Evropě. Hodnotnými památkami jsou také zámek v Liblicích z roku 1699 či zámek v Liběchově, který je určen pro orientální sbírky Náprstkova muzea. Renesanční zámek v okresním městě Mělníku s okolními vinohrady se tyčí nad soutokem řek Labe a Vltavy. Dominantu města tvoří kromě zámku v těsné blízkosti stojící pozdně gotický chrám sv. Petra a Pavla. (ČSÚ<sup>1</sup>, Okres Mělník online, 2021)

Podle výsledků posledního šetření návštěvnosti hradů, zámků a dalších památkových objektů, které uvádí Národní informační a poradenské středisko pro kulturu v publikaci Základní statistické údaje o kultuře v České republice za rok 2019, z mělnického okresu pouze hrad Kokořín překročil hranici roční návštěvnosti 22 000 osob. (NIPOS, statistika kultury online, 2021)

Mělník je však často spojován s kulturními událostmi, které jsou označovány za akce nadregionálního významu. Návštěvníky každoročně láká především tradiční Mělnické vinobraní. Město podporuje rozvoj kultury poskytováním finančních dotací a zejména propagací jednotlivých kulturních událostí. Zvláštní formou kulturní prezentace a zároveň poděkování jsou Ceny města Mělník udělované každý rok vybraným osobnostem nebo kolektivům, které se v různých oblastech zasloužily o rozvoj města a určitým způsobem jej zviditelnily. (melnik.cz online, 2021)

## 4.1 Mělník, město vína

Mělník je středočeské město ležící 30 km severně od hlavního města Prahy na pravém břehu řeky Labe, do které zde ústí řeka Vltava. Rozkládá se na 24,97 km<sup>2</sup> a má téměř 20 000 obyvatel. Dominantou města je zámek Mělník, v restituci navrácen zpět do rukou rodu Lobkoviců, ještě větší pozornost však získává svou výškou zdaleka viditelná chrámová věž sousedícího kostela sv. Petra a Pavla.



**Obrázek 2** Zámek Mělník (zdroj: Mekuc, o.p.s., foto: Marek Vaneš)

Vznik města je datován do 13. století do doby vlády krále Přemysla Otakara II. První zprávu, podle níž je Mělník považován za město, obsahuje královská listina z roku 1274. Později Karel IV. prohlásil natrvalo Mělník za královské věnné město.

Hospodářsky město nejvíce prosperovalo v 15. století za vlády Jiřího z Poděbrad, později však hospodářství spíše upadalo. Období od husitských válek do třicetileté války se stalo zlatým věkem pro mělnické vinaře, rozšiřovaly se vinice a mělnická vinařská tradice zůstala zachována dodnes. Pro další rozvoj vinařství byla v roce 1885 založena speciální vinařská škola, první tohoto druhu v Čechách, dnes Česká zahradnická akademie.

Od konce 18. století se stal Mělník zemědělským zázemím pro pražskou aglomeraci, typické byly jarmarky, živnosti, řemesla a tradiční vinařství. I ve druhé polovině 19. století na Mělníku vedlo zemědělství a se zemědělskými výrobky se obchodovalo. Pěstovala se pšenice, ječmen, zelenina, ovoce a vinná réva. (Kilián, 2010)

#### **4.1.1 Významné kulturní památky na Mělníku**

Zámek Mělník byl vystavěn původně jako hrad v místě staršího slovanského hradiště Pšov a sloužil jako sídlo manželkám českých panovníků. Za vlády posledních Přemyslovců došlo k přestavbě a rozšíření hradu. Na pohodlné šlechtické sídlo byl později přebudován rodem Černínů z Chudenic. Od roku 1753 patřil zámek rodu Lobkowitzů a do jejich rukou byl také restitucí navrácen. Zájemci zde mohou dnes navštívit zámecké interiéry a vinné sklepy, v tradici pěstování a zpracování vinné révy pokračuje i zámecké vinařství.

K nejvýznamnějším a nejstarším stavbám nejen města a regionu, ale i celých Čech, patří chrám sv. Petra a Pavla. Chrátová věž je vysoká více než 65 metrů a je vyhledávána pro výhled na soutok řek, památnou horu Říp a České Středohoří. Ve zvonici se nachází tři zvony, největší z nich je zasvěcen sv. apoštolům Petrovi a Pavlu. Zdejší varhanní koncerty přináší příležitost zaposlouchat se do tónů varhan obnovených v roce 2014.

Samostatným vchodem lze sestoupit do krypty kostela, v níž se nalézá mělnická kostnice, založená v 16. století. Jednou z jejích chodeb se mohou návštěvníci dostat až ke středověké studni pod náměstím. Ta byla dlouho jediným zdrojem vody ve městě a svou šířkou 4,54 metrů je nejširší studnou v zemi. Prohlídky mělnického podzemí s průvodcem probíhají každý den v pravidelné časy přímo z Turistického informačního centra.

Kromě chrámu sv. Petra a Pavla je na území města dalších pět kostelů, z nichž každý má svou unikátní historii. Jsou to kostel sv. Ludmily, Evangelický kostel, kostel Čtrnácti svatých pomocníků, kostel Nejsvětější trojice a kostel sv. Vavřince.

Město Mělník se může pyšnit mnoha architektonicky hodnotnými mladšími stavbami ze 20. a 30. let minulého století, které určitě také stojí za pozornost. Mezi nejvýznamnější mělnické stavby prvorepublikového období patří právě Masarykův kulturní dům, který je správním centrem společnosti Mělnické kulturní centrum, o.p.s., a zároveň se zde koná nejvíce z programů nabízených veřejnosti. (Zandlová, 2021)

#### **4.1.2 Počátky vinařství na Mělníku**

Díky starodávné vinařské tradici je Mělník považován za město vína, počátky jejího pěstování jsou spojeny již s počátky křesťanství. Podle pověsti poslal první sud vína do Čech moravský kníže Svatopluk. Byl určen pro českého knížete Bořivoje pro příležitost křtu jeho syna Sptyhněva. Bořivojova žena, kněžna Ludmila, prý poté nechala přivést vinnou révu z Moravy a vysázet ji nedaleko od svého rodiště, hradiště Pšova, dnešního Mělníka. V péči o vinice pokračoval Ludmilin vnuk sv. Václav a později se proto oba stali

patrony zdejších vinařů. Vzestup pro české vinařství bylo panování Karla IV, který nechal přivést z Francie ušlechtilé odrůdy révy a zasloužil se o rozšíření vinic. Rozvoj českých vinogradů podpořil také omezením dovozu cizího vína a vydal nařízení, které tvrdě trestaly škody na vinicích. Pěstování vinné révy podporovali i další panovníci a v 16. století tak bylo dosaženo největších ploch vinic v Čechách a na Moravě. Pozdější historické události již tak příznivé nebyly, střídala se období prosperity a úpadku.

Dnes lze mělnické víno ochutnat v řadě místních vináren a při návštěvě města zcela jistě stojí za prohlídku Regionální muzeum Mělník, které se specializuje na celou českou vinařskou oblast. Mělnické muzeum sídlí v bývalém klášteře mnichů kapucínů a patří mezi nejstarší česká muzea. (m.melnik.cz online, 2021)

#### 4.1.3 Mělnické vinobraní

Mělnické vinobraní je nejstarší a zároveň jedna z největších slavností tohoto typu v celé zemi. První slavnost se konala v roce 1878 při příležitosti pětistého výročí úmrtí Karla IV. Tehdy dostalo město sochu Karla IV. od Jana Neuberga, která je dnes umístěna na vyhlídce za mělnickým zámekem. Poté se uvažovalo o pravidelném pořádání slavností na počest podzimní sklizně, první vinařskou slavnost se však podařilo uspořádat až v roce 1911 zásluhou Sokola. V dalších letech bránila oslavám vína vyhocená situace v Evropě, při příští slavnosti až v roce 1922 uvítal Mělník prezidenta T. G. Masaryka. Tehdy vznikla tradiční scéna příjezdu Karla IV. s družinou do města. Mělnické vinobraní se koná od roku 1946 již pravidelně, nekonalo se pouze během obou světových válek. (Kilián, 2010)



Obrázek 3 Mělnické vinobraní (zdroj: Mělnický deník, foto: Martin Vávra)

V dnešní době je Mělnické vinobraní třídní festival, na který zavítají každoročně tisíce návštěvníků. Odehrává se symbolicky o víkendu v září, mezi svátky zdejších patronů sv. Ludmily a sv. Václava. Centrum města a okolí mělnického zámku jsou v této době zaplněny stánky s ukázkami řemesel a rukodělných výrobků, dají se zde ochutnat tradiční gastronomické speciality, ale především víno i burčák vyhlášených mělnických vinařství. Během tří dnů vystoupí na několika scénách hudební skupiny různých žánrů, divadelní spolky, na nádvoří zámku skupina historického šermu. Pro rodiny s dětmi je připravena zvláštní zóna s atrakcemi a výtvarnými dílnami. Vrcholem programu je velký historický průvod znázorňující příjezd císaře Karla IV. do města. Má být poctou panovníkovi, který se o rozvoj vinařství v Čechách nejvíce zasloužil. (vinobranimelnik.cz, online 2021)

#### **4.1.4 Kulturní a zájmové organizace města Mělník**

Na Mělníku je bohatě rozvinutý spolkový život, který je významnou oporou zdejších kulturních aktivit. Místní obyvatelé se sdružují podle svých zájmů a tvůrčích schopností, společně obohacují místní kulturní nabídku a získávají své vlastní publikum i nové členy.

Hlavní nabídku kulturního programu ve městě zajišťuje obecně prospěšná společnost **Mělnické kulturní centrum, o.p.s.** (dále Mekuc). Vedle zprostředkování profesionálních uměleckých vystoupení se Mekuc soustředí také na vlastní produkci a spolupracuje se všemi subjekty, které mají zájem aktivně se podílet na kulturním dění. Významně přispívá k propagaci kulturních událostí ve městě i jeho okolí. Obecně prospěšná společnost byla založena městem v roce 2012 a sloučila tak dohromady čtyři kulturní instituce: Masarykův kulturní dům, Městskou knihovnu Mělník, Turistické informační centrum, v roce 2013 také Galerii Ve Věži.

Sídlem společnosti je Masarykův kulturní dům (MKD), který je státem chráněnou památkou. Slavnostnímu otevření předcházela dlouholetá snaha o zřízení multifunkčního kulturního zařízení. V roce 1932 byl za tím účelem založen Spolek Masarykova kulturního domu v Mělníku. Finanční zdroje na plánovanou výstavbu získával pořádáním kulturních programů. Nový objekt byl slavnostně otevřen 28. června 1936.

Vlastníkem budovy je město, Mělnické kulturní centrum je pověřeno její správou s oprávněním kromě vlastního užívání propůjčit prostory také jiným subjektům. Kulturní dům poskytuje širokou nabídku společenských a vzdělávacích programů občanům všech věkových kategorií a je k dispozici dalším pořadatelům kulturních akcí. Dramaturgická koncepce má zajistit, aby se MKD stal vyhledávaným místem k aktivnímu trávení volného

času i odpočinku. Provozní doba je ve všední dny kromě svátků od 13 do 18 hodin a vždy hodinu před konáním plánované akce. Největším prostorem MKD je divadelní sál, který má kapacitu celkem 450 míst k sezení.



**Obrázek 4** Masarykův kulturní dům (zdroj: Mekuc, o.p.s., foto: Mírek Pásek)

Druhý nejprostornější je taneční sál vhodný zejména pro pořádání společenských akcí, plesů, menších koncertů, firemních prezentací a školení, přednášek apod. Taneční sál umožňuje prostor pro tanec a živou hudbu a sezení pro 120 osob. Navazující konferenční salonek má kapacitu 32 osob a nejčastěji je využíván pro navýšení kapacity tanečního sálu, ale lze jej využít i samostatně. Je vhodný pro semináře, firemní prezentace a jiné menší akce. Klidnější místa k sezení nabízí hala a foyer v 1. patře. Celková kapacita míst pro plesy je tedy 298 účastníků a nemůže být z důvodu požární bezpečnosti v žádném případě překročena.

Hudební sál s vyvýšeným dřevěným pódiem je vhodný pro menší koncerty, besedy, přednášky, semináře, firemní prezentace, projekce, workshopy a výstavy. Kapacita tohoto sálu je 64 míst v restauračním sezení, uspořádání stolů lze dle požadavků variabilně měnit. Oblíbenou a vyhledávanou součástí vnitřního prostoru MKD je kavárna Julie. Kromě pravidelné otevírací doby slouží také návštěvníkům kulturních programů. Nabízí 60 míst k sezení. Kavárna je provozována nájemcem, který může zajistit catering nebo pronájem samotného prostoru kavárny. (mekuc.cz online, 2021)



První veřejná knihovna v Mělníku se v roce 1936 nastěhovala do nově postaveného Masarykova kulturního domu, za dobu svého působení se však již několikrát přestěhovala. V listopadu 1980 se knihovna stěhovala do vily Karoly, protože prostory v Masarykově kulturním domě byly již nedostačující. Od července 2012 je knihovna součástí Mělnického kulturního centra o.p.s. Naposledy byla knihovna přestěhována koncem roku 2020 do nově zrekonstruovaných prostor na náměstí Karla IV. V budově Domu služeb dostala knihovna celé patro, kde má čtyři oddělení, kterými jsou počítačově vybavené oddělení pro studující s informačním centrem, oddělení pro dospělé, další oddělení pro děti, a navíc ještě dětský čtenářský klub. Postupně se daří přecházet do online prostředí. Knihovna rozšířila nabídku výpůjček e-knih a zavedla formu elektronické registrace. (mekuc.cz online, 2021)

Turistické informační centrum (TIC) je užitečné pro turisty stejně jako pro obyvatele, kterým poskytuje informace o městě a jeho nejbližším okolí také prostřednictvím svých webových stránek. Nabízí informace o aktuálních i plánovaných kulturních událostech, na které je možné zde zakoupit vstupenky, o aktuální situaci v dopravě, návštěvníci tu mohou získat mapy, průvodce, propagační publikace a dárkové předměty s motivem Mělníka. Sortiment zboží je průběžně rozšiřován podle přání zákazníků a centrum je prodejním místem pro sběratelské turistické známky, pohlednice, turistické vizitky, nálepky, pamětní mince nebo magnety a originální vystřihovánky. Oblíbeným suvenýrem je mělnické víno, kterého je v prodeji deset až třicet druhů, nebo mléčná i hořká čokoláda s motivem Mělníka. (ticmelnik.cz online, 2021)

Vznik Pražské brány, dnešní galerie Ve Věži, sahá do druhé poloviny 13. století, kdy byla budována jako součást městského opevnění za účelem střežení města od jihu. V průběhu staletí měnila svoji funkci, sloužila např. jako městský vodojem. Ve výtvarnou galerii byla proměněna v 60. letech 20. století díky akademickému malíři Vladimíru Veselému, učiteli Lidové školy umění v Mělníku, který hledal výstavní prostor pro školu. Kromě školních prací začala galerie vystavovat díla amatérských a profesionálních výtvarníků. V době normalizace v jejích prostorách byli prezentováni umělci, kteří nesměli vystavovat v Praze a byla známá v širším povědomí české výtvarné scény. Dnes Galerie Ve Věži láká na kvalitní výstavní program současného umění, kdy oslovuje především mladé začínající umělce a představuje veřejnosti z jejich moderní tvorby hlavně současnou grafiku, ilustraci a komiks. Svůj program rozšiřuje o různé workshopy, koncerty a další doprovodné aktivity. (melnik.cz online, 2021)

Mělnické kulturní centrum ve spolupráci s městem a dalšími subjekty každoročně připravuje kulturní program Mělnické kulturní léto, v prosinci Vánoční trhy a významně se podílí na organizaci Mělnického vinobraní. Mělnické kulturní léto je letní, prázdninový program akcí pořádaných převážně pod širým nebem. Pro návštěvníky je připravena řada koncertů, divadelních a akrobatických představení, filmy letního kina či volnočasovým parkem s kreativními dílnami a dalšími programy pro děti i dospělé. Většina akcí se koná na různých místech historického centra města a některé i na mělnické náplavce.

Náměstí Míru v historickém centru města ožívá pravidelně o sobotních farmářských trzích. Speciální nabídku přinášejí tematické trhy a jarmarky s doprovodným programem. Vánoční trhy jsou pak čtyři dny sváteční atmosféry s vůní medu a cukroví, horkého vína i medoviny, které střídají velmi oblíbené farmářské trhy. Poskytují pestrý výběr drobných dárků, řemeslných výrobků, tradičních pochoutek na náměstí vyzdobeném rozsvíceným vánočním stromem a dřevěným vyřezávaným betlémem. Rozsvícení vánočního stromu v sobotu před první adventní nedělí je vždy doplněno kulturním programem s předvánoční tematikou, nechybí ani vystoupení pro děti.

V sídle Mělnického kulturního centra působí řada mělnických kulturních souborů. Mezi nejvýznamnější patří Velký dechový orchestr MKD Mělník, Nové divadlo Mělník, folklorní soubory Jarošovci a Jarošáček, smíšený pěvecký sbor Chrapot a taneční orchestr OffBeat Orchestra. (Zandlová, 2021)

**Nové divadlo Mělník** – divadelní spolek se scénou v Masarykově kulturním domě byl založen v roce 1951. Každý rok se spolek podílí na přípravě a realizaci Mělnického vinobraní. Členové jsou nejen sami účastníky historického průvodu, ale zajišťují také účast dalších dobrovolníků, které oblékají do dobových kostýmů, pomáhají s organizací celého průvodu. (novedivadlomelnik.com online, 2021)

**Regionální muzeum Mělník** – mezi stálé expozice muzea patří regionální historie, příroda a samozřejmě vinařství, jejíž část je umístěna v původních středověkých sklepech ze 2. poloviny 14. století. Návštěvníkům poskytuje muzeum možnost ochutnávky českých vín a posezení v kavárně na historických hradbách. Od roku 2003 rozšířilo muzeum stálou expozici o historické kočárky, své čestné místo zde má také lidová architektura mělnického regionu. (muzeum-melnik.cz online, 2021)

**Mělnický osvětový a okrašlovací spolek, o.s.** – účelem a ušlechtilým cílem spolku je aktivně osvětově působit na širokou veřejnost tak, aby si lidé vytvářeli vztah k místu, kde žijí a za které mají spoluzodpovědnost. Spolek chce podporovat ochranu historických

památek jako zdroj poznání minulosti a duchovní obohacení přítomnosti, také aktivně napomáhá jejich obnově a opravám. Členové spolku se věnují ochraně a obnově městské zeleně a historických vinic, činí tak nezištně, ve spolupráci s městem a s římskokatolickou církví, věnují se též propagační a publikační činnosti. Pro veřejnost pořádá spolek kulturní a společenské akce, výstavy, varhanní koncerty a přednášky. (moosmelnik.cz online, 2021)

Spolek **Mělnický košť, z.s.** byl založen jako občanské sdružení v roce 2006. Nyní má čtrnáct členů, mezi nimiž jsou jak větší výrobci vína, tak lidé, kteří víno vyrábějí pouze pro vlastní spotřebu a potěšení. Všichni členové pochází z Mělníka a blízkého okolí. Od svého založení spolek pořádá každoročně v létě Svatovavřínecké slavnosti mělnických vín. První ročníky dnes již tradiční slavnosti vína Mělnický košť se konaly pouze ve Svatováclavské ulici před zámekem. S rostoucím zájmem návštěvníků se událost přesunula a příznivci dnes zaplní celé náměstí Míru. Pro návštěvníky je zajímavé ochutnat jinak nedostupná vína od menších vinařů a porovnávat je s víny od profesionálních producentů. Na Mělnickém koštu jde však nejen o možnost ochutnat zajímavá vína. Místní lidé si jej oblíbili jako příležitost se vzájemně setkat v pěkném prostředí centra města, nedílnou součástí události je pestrý hudební program. Podobné příležitosti k degustaci mladých vín mělnických vinařů skýtá na jaře Vinná noc, která je jednou z prvních možností setkat se s vinaři a ochutnat nová vína z poslední sklizně, na podzim prochází městem průvod sv. Martina. Trasa začíná u ZŠ Jungmannovy sady a končí v centru města na náměstí Míru, kde je připravena ochutnávka svatomartinských vín. Sdružení má silnou podporu radnice města a díky spolupráci se daří udržovat tradici vinařských oslav. (melnickykost.cz online, 2021)

**Cech českých vinařů** – zájmové sdružení pěstitelů vinné révy a výrobců vína.

**Literární klub Pegas Mělník** – vydávání literárních sbírek, pořadatel celostátní literární soutěže Mělnický Pegas.

**Výtvarná skupina Skoba** – sdružení výtvarníků, pořádajících společné výstavy.

**Mělnický vrkoč, o.s.** – pořadatel tradičního folklorního festivalu.

**Folklorní soubor Jarošovci** a dětský **soubor Jarošáček** – soubory ztvárňují lidové písně, tance a zvyky ze středních a jižních Čech. Podílejí se na organizaci folklorního festivalu Mělnický vrkoč. Dětský folklorní soubor Jarošáček seznamuje děti a mládež s kořeny naší kultury a přibližuje lidové umění širší veřejnosti. Připravují představení pro soutěže, přehlídky, pouliční vystoupení i komerční využití. Soubor Jarošáček reprezentoval město Mělník na mnoha významných festivalech. Na přehlídkách a soutěžích dětských folklorních souborů obsazuje pravidelně přední místa. (jarosacek.cz online, 2021)

**Dům dětí a mládeže Mělník** – výchovně vzdělávací, zájmová a rekreační činnost pro děti, mládež a dospělé.

**Vehlovská kaplička, o.s.** – péče o kapličku a pořádání kulturních akcí pro místní.

**Studio Eko-logika, o.s.** – občanské sdružení, které spolupřádá většinu významných společenských akcí, jako jsou Mělnické farmářské trhy, Mělnické kulturní léto, Mělnický košť, Vinná noc a mnoho jiných kulturních a vzdělávacích akcí a projektů, včetně těch pro rodiny s dětmi.

**YMCA Mělník – křesťanské sdružení mladých lidí** – volnočasové aktivity pro mládež, sport, výuka angličtiny, pěvecký sbor.

**Rodinné centrum Chloumek** – kulturní a vzdělávací programy pro rodiny s dětmi.

**Rodinné centrum Kašpárek** – aktivity pro rodiny s dětmi, miniškolička Rolnička, kurzy, programy pro dospělé, zájmové kroužky pro děti.

**Klub mělnických patchworkářek** – sdružení zájemkyň o patchwork.

**Rytíři Mělničtí** – sdružení zájemců o historický šerm. (melnik.cz online, 2021)

## 5. Terénní šetření

V provedeném kvantitativním šetření je hodnocena dostupnost a kvalita kulturního života z pohledu jeho uživatelů, spokojenost obyvatel s kulturní nabídkou Mělnicka a další možnosti využití místního kulturního potenciálu. M. Disman (2018) doporučuje uspořádání kroků průzkumu v následujícím pořadí: formulace sociálního problému a teoretických hypotéz, rozhodnutí o populaci a vzorku, pilotní studie, výběr techniky a nástrojů pro sběr informací, předvýzkum, sběr dat pomocí zvolené techniky, analýza dat a jejich interpretace, závěry a jejich teoretická zobecnění. Na základě obecných předpokladů a prostudování dostupných podkladových materiálů byla stanovena hypotéza o významnosti vlivu faktoru kulturního dědictví na rozvoj mělnického regionu, obě pracovní hypotézy se týkají vztahu obyvatel ke kultuře v závislosti na jejich věku a dosaženém vzdělání.

Vzorek populace byl opatřen vícestupňovým náhodným výběrem. Podle Dismana se takový výběr provádí ve dvou nebo více krocích. Nejprve jsou vybrána určitá přirozená seskupení, vhodná pro zpracování dat ke stanovenému účelu, teprve potom jsou náhodně vybírání jedinci z oněch vybraných seskupení. (Disman, 2018)

Při sběru dat byla oblast šetření zúžena na správní obvod ORP Mělník, respondenti tak měli bydliště buď přímo ve městě nebo v jeho bližším okolí. Území správního obvodu obce s rozšířenou působností Mělník čítá dohromady 39 obcí, katastrální výměra území je 45 676 ha. Jen deset z obcí správního obvodu Mělník má přes tisíc obyvatel, z celkového počtu 44 789 obyvatel jich žije 43,7 % přímo ve městě Mělník. Konkrétní údaje pro porovnání demografických ukazatelů zobrazují tabulky 6 a 7.

Pilotní studie proběhla formou několika neformálních krátkých rozhovorů s občany města, výsledkem bylo určení dalšího postupu, zejména při sestavování otázek dotazníků.

**Tabulka 6** Demografický vývoj obyvatelstva Mělníku v letech 2016 až 2020

Rok	Stav 1.1.	Narození	Zemřelí	Přistěhovalí	Vystěhovalí	Přírůstek přirozený	Přírůstek migrační	Přírůstek celkový	Stav 31.12.
2016	19 230	216	196	473	428	20	45	65	19 295
2017	19 295	200	217	543	470	-17	73	56	19 351
2018	19 351	224	228	612	473	-4	139	135	19 486
2019	19 486	198	215	543	453	-17	90	73	19 559
<b>2020</b>	<b>19 559</b>	<b>205</b>	<b>269</b>	<b>534</b>	<b>450</b>	<b>-64</b>	<b>84</b>	<b>20</b>	<b>19 579</b>

Zdroj: ČSÚ<sup>4</sup>, veřejná databáze online, 2021

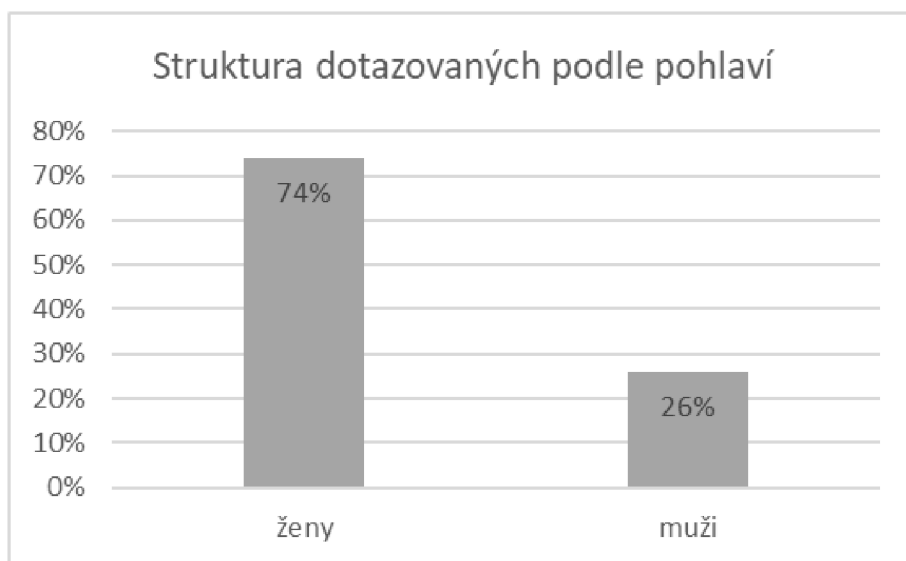
**Tabulka 7** Demografický vývoj obyvatelstva SO ORP Mělník v letech 2016 až 2020

Rok	Stav 1.1.	Narození	Zemřelí	Přistěhovalí	Vystěhovalí	Přírůstek přirozený	Přírůstek migrační	Přírůstek celkový	Stav 31.12.
2016	43 757	480	485	1 024	765	-5	259	254	43 757
2017	43 757	480	485	1 024	765	-5	259	254	43 757
2018	44 115	500	454	1 117	712	46	405	451	44 115
2019	44 412	466	478	1 072	776	-12	296	284	44 412
<b>2020</b>	<b>44 789</b>	<b>487</b>	<b>569</b>	<b>991</b>	<b>711</b>	<b>-82</b>	<b>280</b>	<b>198</b>	<b>44 789</b>

Zdroj: ČSÚ<sup>4</sup>, veřejná databáze online, 2021

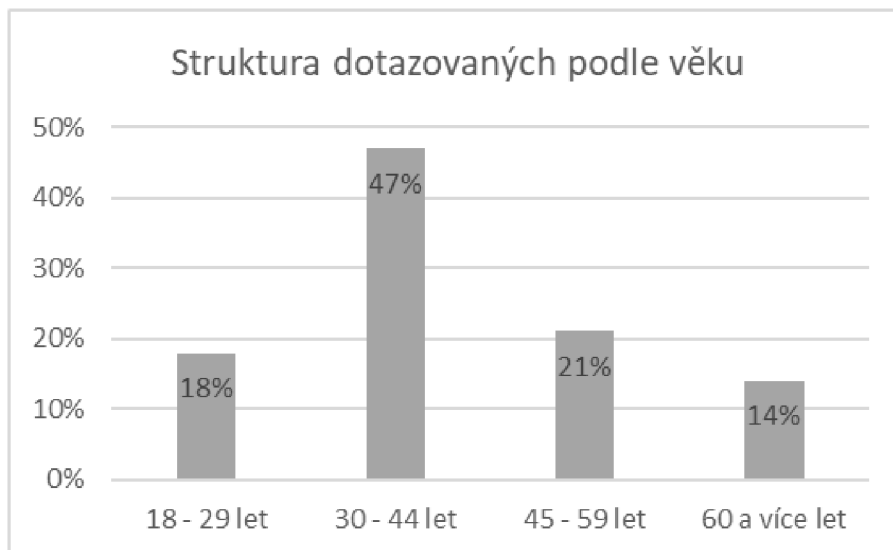
Po provedení předvýzkumu, jehož smyslem bylo testování správné formulace otázek v dotazníku a jejich vhodné použití pro záměr práce, bylo přistoupeno k vlastnímu šetření.

Šetření probíhalo v srpnu a září roku 2021 online v jedné z komunitních skupin sociální sítě Facebook. Tato skupina má více než 5 000 členů všech věkových skupin, kteří projevují zájem o dění na Mělnicku. Žádost o vyplnění dotazníku byla zprostředkována členům skupiny jejím správcem. Bylo získáno 216 ks vyplněných dotazníků, jejichž počet byl po následné kontrole zredukován na 200 ks. Šestnáct dotazníků muselo být vyřazeno z důvodu chybného nebo neúplného vyplnění, několik jich bylo vyplněno obyvateli jiných okresů, mohlo proto způsobit zkreslení výsledků při hodnocení znalosti sledovaného území z hlediska místního kulturního zázemí. Získaný výběrový soubor má vzhledem k velikosti základního souboru statisticky významnou vypovídací hodnotu. Struktura respondentů podle pohlaví, věku a dosaženého vzdělání je uvedena v grafech 1, 2 a 3.



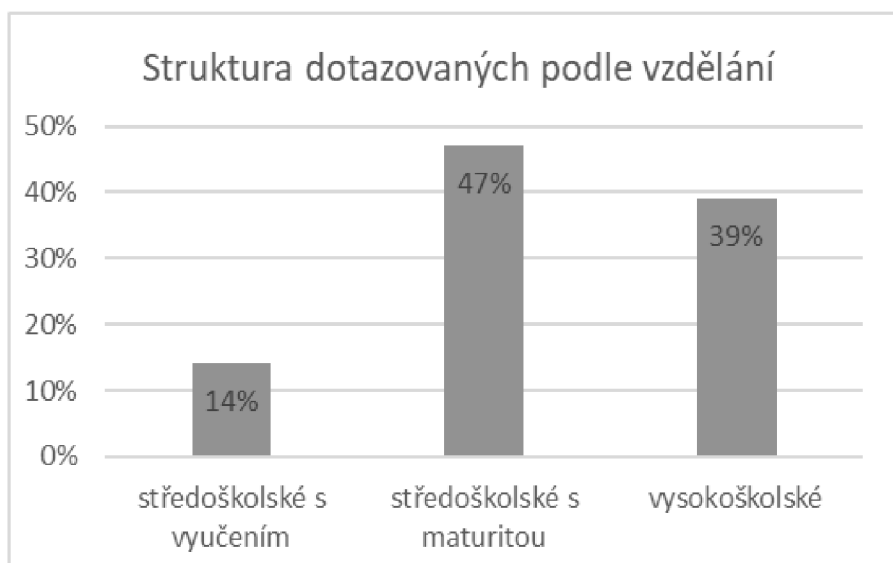
**Graf 1** Respondenti podle pohlaví (vlastní zpracování)

Je zřejmé, že kultura z celkového hlediska více přitahuje ženy, vyplývá to i z ochoty účastnit se ankety na dané téma, které se aktivně zúčastnilo 74 % žen a jen 26 % mužů.



**Graf 2** Respondenti podle věku (vlastní zpracování)

Vzorek respondentů je složen ze skupin osob ve věku 18 – 29 let, tato skupina čítá celkem 36 osob (18 %), nejpočetnější skupinou je 96 osob ve věku 30 – 44 let (47 %), skupina 42 osob je ve věku 45 – 59 let (21 %) a poslední skupina 28 osob je starší 60 let (14 %). Za nejvyšší dosažené vzdělání uvádí 78 účastníků vysokoškolské vzdělání (39 %), dalších 94 osob středoškolské vzdělání s maturitní zkouškou (47 %) a zbývajících 28 osob středoškolské vzdělání s výučním listem (14 %). Nebyl zaznamenán žádný účastník, který by měl ukončené jen základní vzdělání.



**Graf 3** Respondenti podle vzdělání (vlastní zpracování)

Jako trvalé bydliště označilo 76 % osob přímo Mělník, zbývajících 24 % žije trvale v obcích mělnického správního obvodu obce s rozšířenou působností: Cítov 2 %, Dolní Beřkovice 2 %, Hořín 2 %, Kly 2 %, Liběchov 2 %, Střemy 2 %, Velký Borek 2 %, po 1 % mají zastoupení obce Byšice, Hostín, Kokořín, Lhotka, Lužec nad Vltavou, Malý Újezd, Mšeno, Nebužely, Vysoká a Želízy. Porovnání počtu obyvatel města Mělník vzhledem ke správnímu obvodu ORP Mělník zobrazuje tabulka 8.

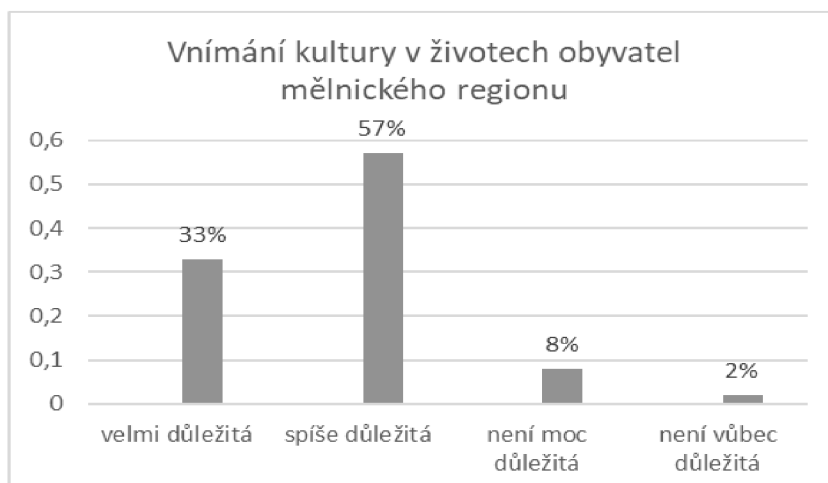
**Tabulka 8** Počet obyvatel SO ORP Mělník a města Mělník/porovnání

Území	Rok	Počet obyvatel celkem	v tom podle pohlaví		v tom ve věku (let)			Průměrný věk
			muži	ženy	0 – 14	14 – 64	65 a více	
SO ORP Mělník	<b>2020</b>	<b>44 798</b>	<b>22 221</b>	<b>22 577</b>	<b>7 631</b>	<b>28 488</b>	<b>8 679</b>	<b>41,9</b>
	2019	44 600	22 092	22 508	7 550	28 395	8 655	41,9
	2018	44 316	21 896	22 420	7 470	28 311	8 535	41,7
	2017	43 865	21 685	22 180	7 306	28 230	8 329	41,6
	2016	43 611	21 550	22 061	7 198	28 311	8 102	41,6
Mělník město	<b>2020</b>	<b>19 579</b>	<b>9 489</b>	<b>10 090</b>	<b>3 244</b>	<b>12 118</b>	<b>4 217</b>	<b>43,0</b>
	2019	19 559	9 441	10 118	3 232	12 094	4 233	43,0
	2018	19 486	9 365	10 121	3 180	12 154	4 152	43,0
	2017	19 351	9 327	10 024	3 103	12 178	4 070	42,8
	2016	19 295	9 314	9 981	3 066	12 266	3 963	42,7
% podíl města na osídlení území SO ORP (rok 2020)		<b>43,7 %</b>	<b>42,7 %</b>	<b>44,7 %</b>	<b>42,5 %</b>	<b>42,5 %</b>	<b>48,5 %</b>	--

Zdroj: ČSÚ<sup>4</sup>, veřejná databáze online, 2021

Z výsledků provedeného šetření vyplývá, že obyvatelé na Mělnicku mají o kulturu zájem, využívání kulturního dědictví vnímají jako neoddelitelnou součást svých životů, celá třetina dotazovaných uvádí, že ke kultuře mají velice blízko. Většina respondentů si na kulturní život vždy udělá čas, je vítanou a atraktivní složkou naplnění jejich volného času. Desetina populace se ke kultuře staví vlažněji, přesto se kulturního života ve svém volném čase účastní, protože k životu prostě patří, viz graf 4 na str. 41.





**Graf 4** Vztah obyvatel regionu ke kultuře (vlastní zpracování)

V rámci analýzy vztahu obyvatelstva ke kultuře a kulturnímu dědictví byl hodnocen vztah obyvatel mělnického regionu ke kultuře v závislosti na jejich věku a na dosaženém vzdělání. Obě pracovní hypotézy vychází předpokladů, že míra zájmu o kulturu a obliba spotřeby statků kulturního dědictví jsou ovlivněny věkem nebo vzděláním jejich uživatelů.

**Hypotéza č. 1:** Věk obyvatel ovlivňuje jejich vztah ke kultuře.

**Hypotéza č. 2:** Vzdělání obyvatel ovlivňuje jejich vztah ke kulturnímu dědictví.

Platnost hypotéz byla ověřena na základě zpracování dat získaných v dotazníkovém šetření a provedením Chí kvadrát testu nezávislosti sledovaných znaků.

Hypotéza č. 1:

**H<sub>1</sub>:** Věk obyvatel ovlivňuje jejich vztah ke kultuře.

**H<sub>0</sub>:** Věk obyvatel neovlivňuje jejich vztah ke kultuře.

Následující tabulka obsahuje skutečné četnosti podle výsledků dotazníkového šetření:

Kontingenční tabulka skutečných četností

Vztah ke kultuře	Věk				Celkem
	18 – 29	30 – 44	45 – 59	více než 60	
ano	30	86	38	26	180
ne	6	8	4	2	20
<b>Celkem</b>	36	96	42	28	<b>200</b>

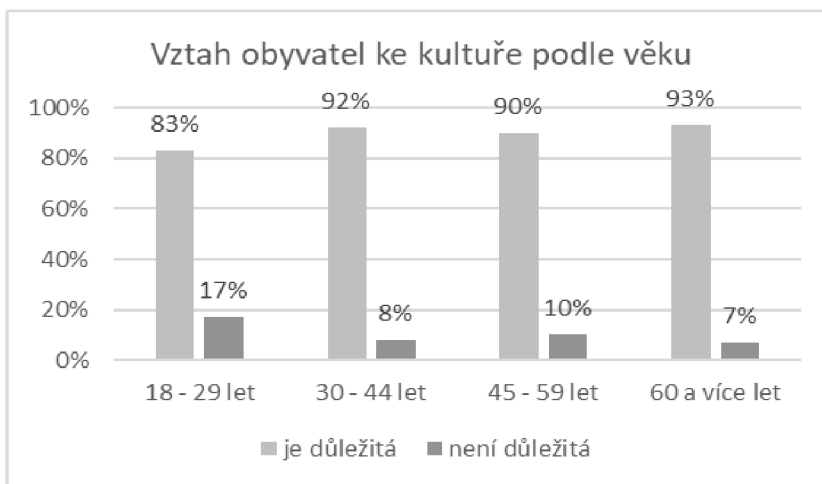
Teoretické četnosti

ano	32,4	84,6	37,8	25,2	63
ne	3,6	9,4	4,2	2,8	7



Podíl teoretických četností překročil povolenou 20% hranici, je nutné sloučení dvou sloupců a přepočítání teoretických četností (barevně označené sloupce). Poté je možné opět přistoupit k výpočtu kritické hodnoty  $\chi^2$ : Bylo zjištěno, že  $\chi^2 = 2,169$ .

Tabulková hodnota pro  $\chi^2_{0,05(2)} = 5,991 \rightarrow H_0$  přijímáme, zamítáme  $H_1$ . Na hladině významnosti 5 % **neexistuje závislost mezi vztahem ke kultuře a věkem obyvatelstva, věk obyvatel neovlivňuje jejich zájem o kulturu**. Nepatrně nižší míra zájmu se projevila u mladých lidí do 30 let, jak znázorňuje graf 5.



Graf 5 Rozdíly ve vnímání kultury dle věku (vlastní zpracování)

Hypotéza č.2:

**H<sub>1</sub>**: Vzdělání obyvatel ovlivňuje jejich vztah ke kulturnímu dědictví.

**H<sub>0</sub>**: Vzdělání obyvatel neovlivňuje jejich vztah ke kulturnímu dědictví.

Následující tabulka obsahuje skutečné četnosti podle výsledků dotazníkového šetření:

Kontingenční tabulka skutečných četností

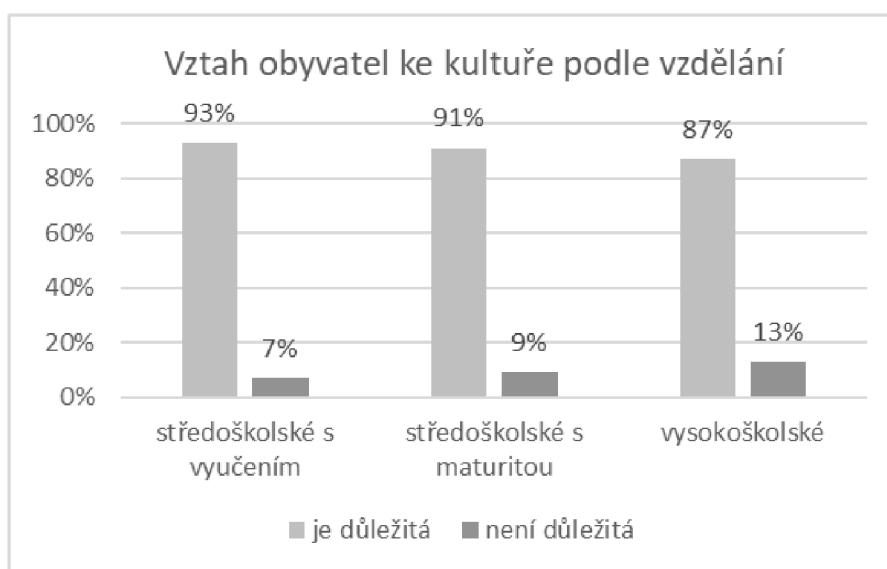
Vztah ke kultuře	Věk			Celkem
	SŠ s vyučením	SŠ s maturitou	VŠ	
ano	26	86	68	180
ne	2	8	10	20
<b>Celkem</b>	28	94	78	<b>200</b>

Teoretické četnosti

ano	25,2	84,6	70,2
ne	2,8	9,4	7,8

Výpočet kritické hodnoty  $\chi^2$ : Bylo zjištěno, že  $\chi^2 = 1,175$ .

Tabulková hodnota pro  $\chi^2_{0,05(2)} = 5,991 \rightarrow H_0$  přijímáme, zamítáme  $H_1$ . Na hladině významnosti 5 % **neexistuje závislost mezi vztahem ke kultuře a vzděláním obyvatel, stupeň vzdělání neovlivňuje zájem obyvatel o kulturu**. Stejně tak jako u faktoru věku, výrazné rozdíly z hlediska vztahu ke kultuře nebyly zjištěny ani u lidí s rozdílnou úrovní vzdělání, viz graf 6.

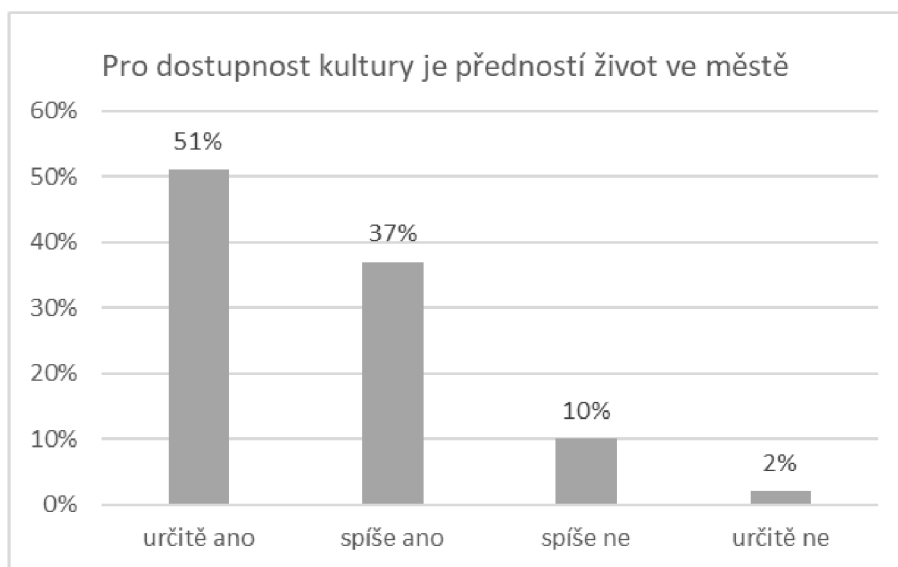


**Graf 6** Rozdíly ve vnímání kultury dle vzdělání (vlastní zpracování)

Obyvatelé mělnického regionu si v širším kulturním kontextu uvědomují významnost zdejší vinařské tradice. Místní obyvatelé byli dotazováni, čím je město Mělník a jeho okolí podle jejich názoru ve spojení s kulturou známé. Ve svých odpovědích uvádí 88 % z nich víno, vinice, vinobraní a tradiční místní kulturní události, jejichž společným jmenovatelem je opět mělnické víno. Na dalším místě byly jmenovány místní památkové objekty, které uvádí 40 % respondentů, nejčastěji zámek Mělník, Chrám sv. Petra a Pavla, Masarykův kulturní dům, Pražská brána s galerií, Mělnické podzemí se středověkou studnou a také Regionální muzeum Mělník. Hodně respondentů zahrnuje do odpovědi ještě hrad Kokořín, 13 % si vybavilo proslulost města v souvislosti s polohou u soutoku dvou významných řek.

Většina respondentů považuje za určitou přednost v souvislosti s dostupností kultury život ve městě. Z celkového počtu se takto vyjádřilo celých 88 % dotazovaných, jen 12 % z nich si myslí, že místo bydliště nehraje roli pro uspokojení kulturních potřeb, viz graf 7 na str. 44.

Jak již bylo uvedeno, předním poskytovatelem a organizátorem kulturního programu a kulturních akcí na Mělníku je společnost Mekuc, o.p.s. Za dobu devítiletého působení od svého založení v roce 2012 vešla společnost výrazně do povědomí obyvatel regionu, její činnost a logo zná 89 % respondentů, jen 8 % obyvatel regionu neví, čím se společnost zabývá, ale už o ní slyšeli a pouze 3 % respondentů o ní ještě nikdy neslyšela.



**Graf 7** Město jako výhoda pro dostupnost kultury (vlastní zpracování)

Zájem obyvatel Mělnicka o vybrané kulturní oblasti znázorňuje tabulka 9, viz níže. Lidé projevují nejvíce zájmu o hudbu, což deklaruje dohromady 99 % respondentů. Velmi je zajímavá film, jak uvádí 91 % účastníků výzkumu. O divadlo projevilo zájem 80 % z nich, s větším odstupem zajímá 65 % respondentů literatura. Pro lidové umění a architekturu se vyslovilo 52 % místních obyvatel a výtvarné umění oslovuje 48 % z nich.

**Tabulka 9** Zájmy obyvatel mělnického regionu o kulturu podle zaměření

Oblast kultury	velmi se zajímám	trochu se zajímám	spíše se nezajímám	vůbec se nezajímám
hudba	53 %	46 %	1 %	0 %
film	44 %	47 %	8 %	1 %
divadlo	29 %	51 %	13 %	7 %
výtvarné umění	17 %	31 %	40 %	12 %
lidové umění, architektura	13 %	39 %	39 %	9 %
literatura	31 %	34 %	27 %	8 %

Zdroj: vlastní zpracování

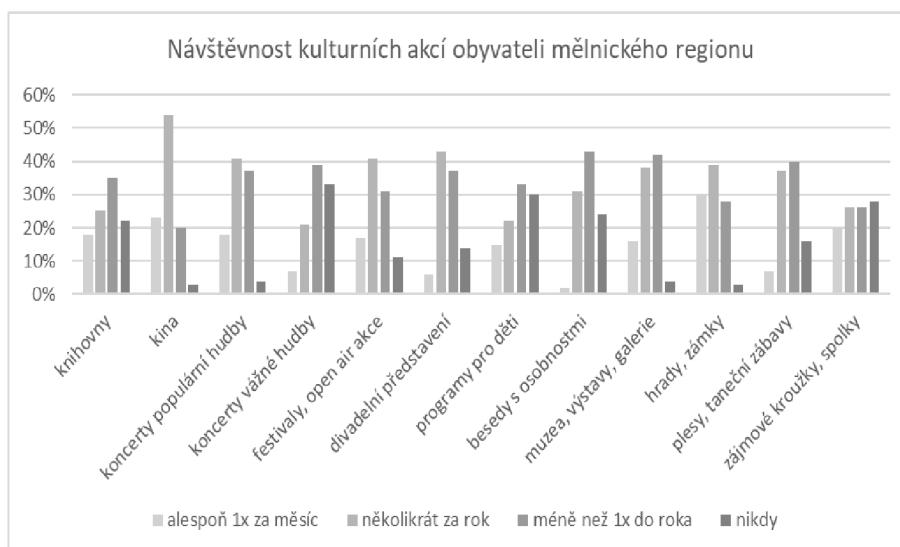
Další otázka zjišťuje, jak často věnují obyvatelé Mělnicka volný čas svým kulturním zájmům. Ukázalo se, že výpravy za poznáním na hrady, zámky a nejrůznější památkové objekty jsou ve velké oblibě a 30 % účastníků šetření se na ně vydává podle svého tvrzení často, alespoň jedenkrát do měsíce. Předpokladem je, že obyvatelé vyjíždí často také za hranice regionu, neboť touží poznávat i vzdálenější a nové památky, což vyvažují v rámci turistického ruchu návštěvníci z jiných regionů, kteří přicestují za poznáním na Mělnicko. Příjmy z cestovního ruchu jsou pro region důležitým ukazatelem z hlediska ekonomických přínosů kultury.

Přestože mělnické kino Sokol není od roku 2012 v provozu, v oblibě následují kina, která často navštěvuje 23 % obyvatel regionu. Respondenti si většinou stěžují si na nutnost dojíždění do Neratovic nebo do Prahy, v čemž někteří zase spatřují tu výhodu, že návštěvu kina spojí i s nákupy nebo dalšími aktivitami v hlavním městě. Přesto by znovuobnovení provozu mělnického kina přivítalo velké množství obyvatel v celém regionu.

Podle vyjádření 20 % respondentů jsou několikrát do měsíce navštěvovány zájmové kroužky a spolky, kde je však pravidelná docházka zčásti podmínkou pro jejich smysluplné fungování. Shodný počet odpovědí o návštěvnosti získaly knihovny a koncerty populární hudby, které vyhledává častěji, nejméně však jednou do měsíce 18 % obyvatel Mělnicka. Stejně často jsou více než 10 % respondentů navštěvovány různé festivaly, open air akce, výstavy, muzea a programy pro děti.

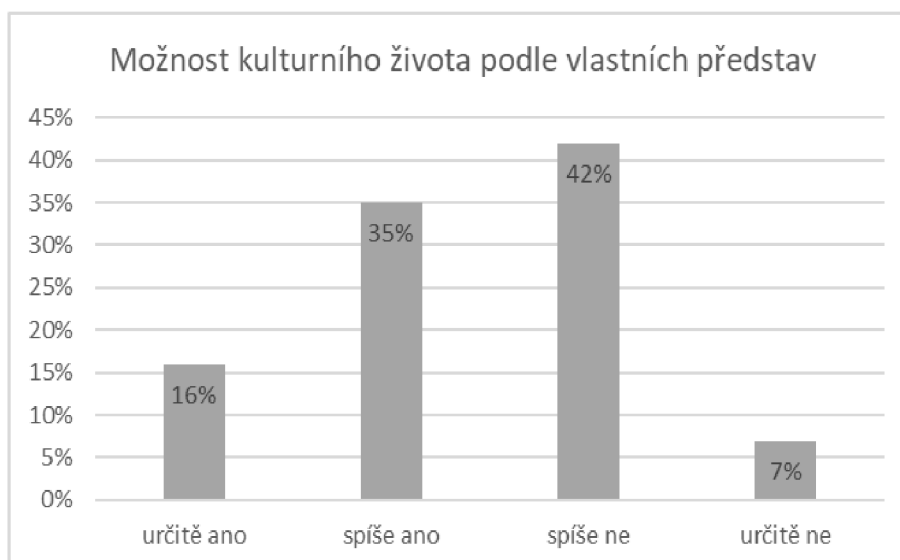
V kategorii četnosti návštěv kulturních atraktivit nebo událostí několikrát za rok opět nejvíce respondentů zvolilo návštěvu kina, celkem 54 %. Další jsou jmenována divadelní představení, několikrát do roka je navštíví 43 % obyvatel Mělnicka, následují koncerty populární hudby a festivaly, včetně těch venkovních, na které se vícekrát ročně vypravuje 41 % místních obyvatel.

Jestliže 30 % respondentů odpovědělo, že památkové objekty jako jsou hrady, zámky a další historické objekty navštěvuje nejméně jedenkrát za měsíc, dalších 39 % tak činí několikrát za rok. Téměř stejný počet, 38 % obyvatel odpovědělo, že se několikrát ročně vypravuje na různé výstavy nebo prohlídky muzeí. Často vybranou odpovědí byly taneční zábavy a plesy, pro které se vyslovilo 37 % obyvatel. V kategorii frekvence návštěvnosti několikrát za rok překročil hranici třiceti procent ještě zájem o besedy s osobnostmi, přesně 31 %. Celkový přehled odpovědí zobrazuje graf 8 na str. 46.



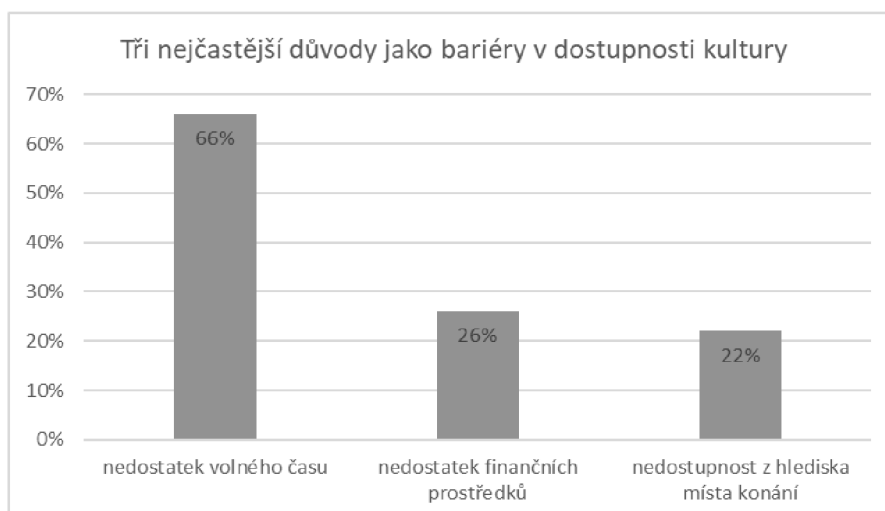
**Graf 8** Četnost návštěv kulturních událostí/objektů (vlastní zpracování)

Lidé obecně věnují svůj čas především práci, což je nutné k zajištění základních životních potřeb rodin i jednotlivců. Ke kulturnímu životu ve smyslu trávení volného času je zapotřebí takových zdrojů, jakými jsou samotný volný čas a dále přiměřené množství finančních prostředků, na které je dostupnost kultury v životech lidí často přímo vázána. Na otázku „Můžete se kultuře, návštěvám kulturních akcí a zařízení věnovat tak často, jak byste chtěl/a?“ byly odpovědi výrazu spokojenosti či nespokojenosti rozděleny přibližně na polovinu, jak je patrné z grafu 9.



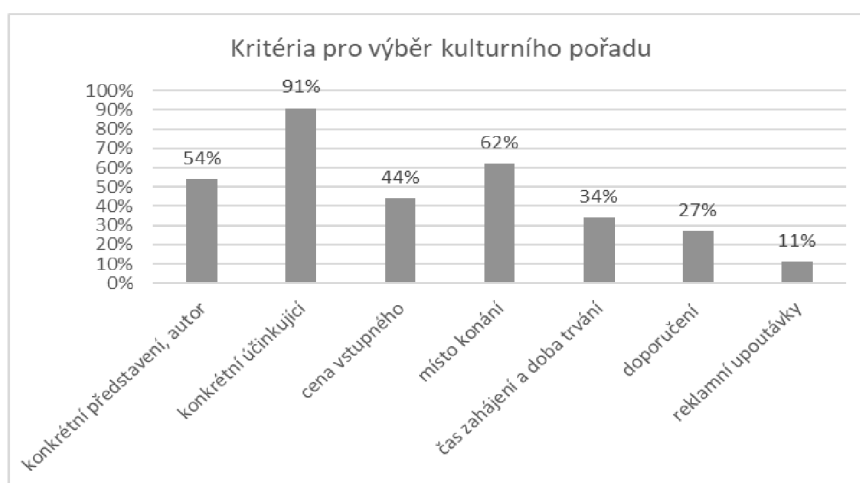
**Graf 9** Možnost věnovat se kultuře podle vlastních představ (vlastní zpracování)

Za hlavní důvod, proč se nemohou věnovat kultuře ve větší míře podle svých představ uvádí 66 % obyvatel Mělnicka nedostatek volného času, 26 % nedostatek financí a jako třetí v pořadí četnosti odpovědí byly uváděny bariéry v podobě lokality nebo místa konání kulturních událostí, které zmínilo 22 % účastníků šetření, viz graf 10.



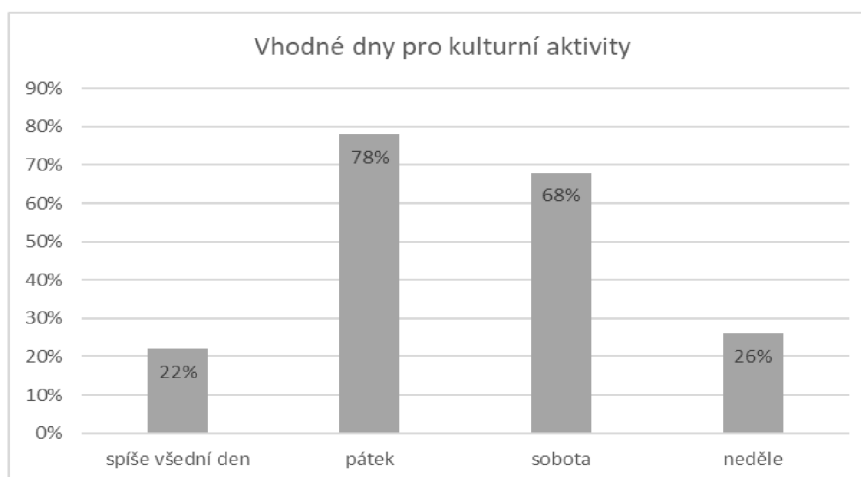
**Graf 10** Bariéry návštěvnosti kulturních akcí (vlastní zpracování)

Motivaci k rozhodování obyvatel mělnického regionu o výběru kulturního představení ukazuje graf 11. Převážnou většinu, celých 91 %, nejvíce přitahuje konkrétní interpret nebo účinkující. Druhým nejčastějším kritériem je místo konání, jak se v odpovědích vyjádřilo 62 % respondentů. Následuje konkrétní představení nebo jeho autor, který zajímá 54 % respondentů, poté cena vstupného, ta je důležitá pro 44 % obyvatel regionu. Čas zahájení a doba trvání programu je důležitá pro 34 % odpovídajících, doporučení pro 27 % a reklamní upoutávky pro 11 % respondentů.



**Graf 11** Kritéria při rozhodování o výběru kulturní události (vlastní zpracování)

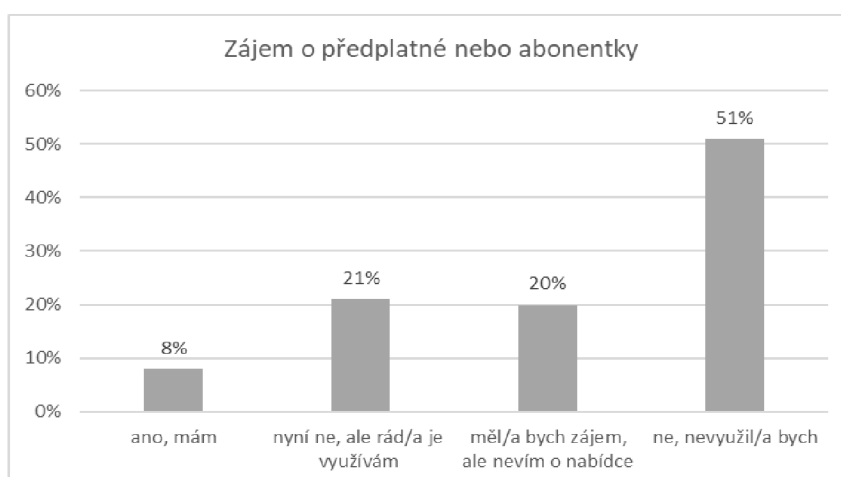
Za kulturou se obyvatelé Mělnicka vydávají nejvíce v pátek a v sobotu. Pro pátek se vyslovilo přesně 78 % z nich, pro sobotu 68 %. Je zajímavé, že ač neděle není pro většinu lidí pracovním dnem, pro kontakt s kulturou je využívána méně, vybralo si ji 26 %, což je srovnatelné těmi, kteří se vypravují za kulturou ve všední den a tvoří 22 %, viz graf 12.



**Graf 12** Nejvhodnější den pro kulturu (vlastní zpracování)

65 % respondentů zvolilo jako nejvhodnější čas začátku kulturního představení čas mezi 17 až 21 hodinou kterýkoli den v týdnu, zbývajících 35 % vybíralo i odpolední nebo dopolední čas v sobotu a v neděli, nejvíce od 10 hodin dopoledne a od 15 hodin odpoledne.

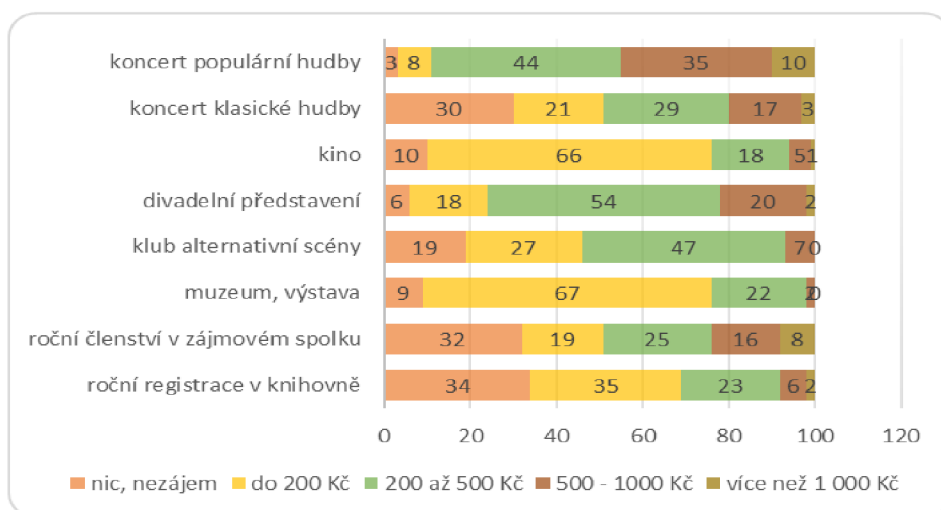
Jen 8 % z účastníků studie vlastní nějakou formu předplatného nebo klubovou kartu, dalších 21 % je již někdy měla a takové nabídky jsou pro ně atraktivní. Skupina respondentů čítající 20 % se vyjádřila tak, že by rádi využili předplatného nebo klubových karet, ale nevědí o podobné nabídce. Přibližně polovina, tedy přesně 51 % respondentů, by této možnosti nevyužila, viz graf 13.



**Graf 13** Zájem o předplatné mezi obyvateli Mělnicka (vlastní zpracování)



Ceny vstupenek hodnotí obyvatelé Mělnicka v 88 % jako přijatelné, většina zdejší populace tedy nemá problém s dostupností kulturních akcí vzhledem k ceně. Samotná výše peněžní částky, kterou jsou obyvatelé Mělnicka ochotni zaplatit za vstupenky podle druhu kulturních pořadů nebo akcí, byla rozdělena do výběru ze škály od 0 do více než 1 000 Kč za vstupenku v grafu 14. Více než 1 000 Kč je ochotno zaplatit jen 10 % místní populace za koncert populární hudby a 8 % za roční příspěvek v zájmovém spolku. Částku v rozmezí 500 až 1 000 Kč by vydala nejpočetnější skupina respondentů opět za koncert populární hudby, vyjádřilo se tak 35 % z nich, 20 % by tento obnos bylo ochotno vynaložit za vstupné na divadelní představení a 17 % na koncert klasické hudby. Zastoupení 16 % má skupina, která by byla ochotna uhradit 500 až 1 000 Kč za členství v zájmovém spolku. Peněžní obnos mezi 200 až 500 Kč je nejvíce lidí ochotno vydat za vstupné na divadelní představení, tato skupina čítá 54 % respondentů, s mírným odstupem 47 % následuje skupina pro různá klubová představení alternativní scény, hned poté by v tomto cenovém rozmezí koupila vstupné skupina 44 % respondentů na koncerty populární hudby. Za návštěvu kina jsou respondenti ze 66 % ochotni zaplatit do 200 Kč za vstupenku, stejně jako za vstupné do muzea nebo na výstavu, kdy se tak vyjádřilo 67 % z nich. Také roční registrační poplatek v knihovně by podle 35 % obyvatel Mělnicka neměl být více než 200 Kč. U této otázky se zároveň projevilo, jaké oblasti kultury mají v mělnickém regionu méně příznivců, zdaleka to však není tak dramatický podíl u některé z nich, že by proto měla zůstat výrazně upozaděna. To, že 34 % respondentů nemá zájem o registraci v knihovně ještě nutně nemusí znamenat, že se nezajímají o literaturu a nečtou knihy. Podobně má svá specifika členství v zájmovém spolku, o které deklaruje nezájem 32 % respondentů a 30 % místních obyvatel by údajně nenavštívilo koncert klasické hudby.



**Graf 14** Možnosti a ochota obyvatel Mělnicka platit vstupné (vlastní zpracování)

Nákup vstupenek vyhovuje 62 % obyvatel celý online a 41 % z nich využívá ještě nákupu v předprodeji, 47 % respondentů si nejrady rezervuje vstupenky v pokladně pro vyzvednutí přímo před začátkem kulturní akce, a to buď telefonicky, nebo přes internet.

Obyvatelé Mělnicka si z velké části myslí, že kultura a kulturní akce jsou v jejich regionu dostatečně prezentovány. O tom, že mají dostačující množství informací o kulturní nabídce je přesvědčeno 76 % z nich. Zbývajících 24 % vidí v tomto ohledu určité rezervy.

O kultuře a kulturním programu na Mělnicku informují tištěná a elektronická média, turistické informační centrum Mělník a množství reklamních ploch a nástěnek určených k propagaci formou plakátů a letáků. Prostor pro prezentaci kulturního života poskytuje také měsíčník Mělnická radnice, který je distribuován zdarma do mělnických domácností v nákladu 8 770 ks. Na internetu poskytují informační servis o kultuře oficiální webové stránky města. Také Mekuc má svůj web a každá z jeho čtyř poboček má ještě svůj vlastní. Kromě toho mají všechny tyto instituce profily na sociálních sítích. Existuje také několik elektronických médií komunitního charakteru, např. Mělnicko.cz nebo Mělníček.cz.

Podle výsledků šetření získávají informace o kulturním dění na Mělnicku obyvatelé města a okolí především z internetu, buď aktivním vyhledáváním (61 %) nebo návštěvami sociálních sítí (77 %). Dalším častým zdrojem informací jsou výleповé plochy pro plakáty, nástěnky, reklamní panely (34 %), nezanedbatelným zdrojem je také ústní podání v podobě zmínky od přátel nebo v rodinném kruhu a od kolegů v zaměstnání (34 %). Propagační letáčky jmenovalo 22 % respondentů a inzerci v tisku 21 % z nich. Celkem nízký počet respondentů uvádí odběr pravidelných infomailů konkrétních kulturních institucí (17 %). Informační centrum města využívá za účelem získávání informací pouze 13 % obyvatel mělnického regionu. Na základě televizních nebo rozhlasových upoutávek získá užitečné informace pouze 4 % respondentů.

S nabídkou a možnostmi kulturního vyžití co do počtu a kvality akcí jsou obyvatelé mělnického regionu většinou spokojeni, jednotlivé druhy kulturních pořadů a zařízení zde mají svá zastoupení. Na otázku nedostatků se opakovaně nejvíce lidí vyjádřilo k absenci kina a rádi by měli možnost častěji navštěvovat různé koncerty a hudební festivaly, chybí například více country hudby a folku. Početná skupina obyvatel by uvítala více příležitostí k tanci. Několikrát bylo uvedeno také přání ohledně rozšíření nabídky vzdělávacích kurzů, postrádány jsou zejména jazykové kurzy a výuka hry na hudební nástroje. Dotazník, který byl předložen veřejnosti, je přílohou této práce.

## **5.1 Kvalitativní šetření**

V rámci dalšího šetření byly uskutečněny rozhovory s místními aktéry regionálního rozvoje. Pro rozhovory se podařilo získat vedoucí Odboru kultury a školství z MÚ Mělník, ředitelku obecně prospěšné společnosti Mekuc, o.p.s., předsedu Mělnického osvětového a okrašlovacího spolku, z.s. a zaměstnankyni Turistického informačního centra Mělník.

Všichni oslovení se shodují v tom, že kulturní dědictví je složkou společenského života s nezastupitelným vlivem na obyvatele, proto je třeba o ně náležitě pečovat. Zvláště komplikované je v této oblasti dostatečné zabezpečení finančních zdrojů. Kultura je financována převážně z veřejných rozpočtů, výše těchto příspěvků však zdaleka nepokrývá všechny potřeby. Další možnosti, jak zabezpečovat příjmy pro kulturu a její organizace, je podávání žádostí o granty, které jsou vypisovány obcemi, jednotlivými ministerstvy nebo krajskou správou, kulturní organizace mohou pronajímat své prostory a zařízení či vyvíjet vedlejší výdělečnou činnost podle ustanovení v mezích zákona.

Pozitivní shoda převládá v názorech na vynikající vzájemnou spolupráci místních organizací, která je také považována za velký přínos pro dynamický rozvoj společenského a kulturního života obyvatel. Další potenciál kulturního rozvoje je zvláště podle ředitelky společnosti Mekuc v oslovování nových lidí a firem ochotných ke spolupráci, kterých je stále dost, a záleží jen na vhodném přístupu a uchopení příležitostí.

### **5.1.1 Shrnutí rozhovoru s vedoucí Odboru kultury a školství MÚ Mělník**

Vedoucí odboru kultury považuje kulturní dědictví, které odráží historii a kulturní bohatství mělnických obyvatel, za velmi důležitý faktor v oblasti regionálního rozvoje. Vnímá ho jako významnou složku ekonomiky, ať už z pohledu zaměstnanosti obyvatel, tak z hlediska vytváření podnikatelských příležitostí a s tím souvisejícího rozvoje služeb.

V souvislosti s rozvojem města je nutné do kulturního dědictví pravidelně investovat a zhodnocovat ho. Pokud jde o kulturní památky, přímo na území města je jedna městská památková zóna, volně stojící kulturní památky, válečné hroby a pomníky, v blízkosti pak ochranné pásmo zámku Hořín s parkem. Památkové oddělení městského úřadu každoročně administruje či pomáhá s podáváním žádostí o dotace vyhlášené Ministerstvem kultury ČR (Program regenerace MPZ Mělník, Program restaurování movitých kulturních památek – MK ČR, Podpora záchrany architektonického dědictví – MK ČR), samo město má činný Fond regenerace MPZ Mělník, který dotacemi každoročně podpoří cca 5 až 7 nemovitostí z MPZ Mělník.

Co se týče dalších oblastí kulturního dědictví, město Mělník pečuje o všechny sochy a pamětní desky na území města, vyhlašuje výtvarné soutěže na zpracování soch nových (soutěž ztvárnění sochy sv. Ludmily ke 1100. výročí jejího úmrtí), vydává knihy, věnující se Mělníku a jeho významným osobnostem, restauruje obrazy, jejichž námětem je město Mělník nebo jejichž autor je s Mělníkem spjat (v roce 2019 např. Panorama Mělníka od řeky ztvárněné L. Maroldem), v posledních letech se restauruje série obrazů mělnického rodáka J. Líra). Ve všech oblastech spolupracuje s dalšími subjekty působícími na území města: Regionálním muzeem Mělník, Mělnickým kulturním centrem, Státním oblastním archivem a dalšími.

Kulturní dědictví má na obyvatele nezastupitelný vliv, určuje jejich identitu, odráží historii jejich společnosti, je to nenahraditelný zdroj informací. Město Mělník pořádá akce, která na kulturní dědictví a tradice odkazují – Pocta Janu Palachovi, Mělnické vinobraní, Ceny města Mělníka atd. Na území města působí celá řada subjektů, které město podporuje alespoň zprostředkovaně formou dotací (každoročně ve výši cca 1,7 mil. Kč), podporovány jsou především oblasti:

- podpora kulturní činnosti a aktivit místních kulturních organizací,
- podpora mimořádných aktivit v oblasti kultury a umění s důrazem na rozvoj kulturního dění města,
- podpora aktivit podporujících rozvoj cestovního ruchu (podpora produktů cestovního ruchu, obzvlášť s ohledem na vznik nových aktivit v této oblasti),
- podpora projektů navazujících na tradice a kulturní dědictví města (např. odkaz významných osobností města),
- podpora kulturních akcí, které se vztahují ke svátkům, výročím a významným dnům města,
- reprezentace města na soutěžích, festivalech a kulturních akcích i mimo region,
- podpora kulturních projektů a zájmové činnosti zaměřených na konkrétní cílové skupiny (děti a mládež, senioři, mladí nadějní umělci, národnostní menšiny).

MÚ Mělník je zakladatelem společnosti Mělnické kulturní centrum, o.p.s., se kterou velmi intenzivně spolupracuje. Mezi největší kulturní události roku patří Mělnické kulturní léto, Mělnické vinobraní nebo Vánoční trhy. Mekuc má nezastupitelnou roli v kulturním životě mělnických občanů, je těžké vyjmenovat, jaké projekty jsou nejpřínosnější, protože každá z poboček Mekucu poskytuje odlišnou službu.

### 5.1.2 Shrnutí rozhovoru s ředitelkou Mekuc, o.p.s.

Ředitelka organizace považuje kulturní dědictví za zcela jistě nezastupitelný a velmi významný faktor pro regionální rozvoj s ohromným potenciálem. Kulturní zdroje, které se dají využít k naplňování cílů, jsou neustále k dispozici a záleží přitom na managementu kulturních společností, na různých sdruženích i jednotlivcích, jak budou tyto příležitosti uchopeny.

S návštěvností kulturního domu je paní ředitelka spokojena, kulturním domem projde za rok zhruba 20 tis. lidí, což je povzbudivé, pokud bere v úvahu, že je to přibližný počet obyvatel města. Konkrétní čísla návštěvníků jsou k dispozici ve výročních zprávách, které jsou zveřejněny na webových stránkách společnosti. Počet návštěvníků kulturního domu však není nejdůležitějším kritériem pro určování dramaturgie pořadů, a tím kvality a pojetí programové nabídky kulturního domu. Cílem činnosti organizace Mekuc je podle jeho ředitelky především kultivace společnosti a zasažení kulturou co největšího počtu lidí. Pro oslovení nových kulturních spotřebitelů existuje široké spektrum nástrojů.

V porovnání investic do kultury se srovnatelnými městy nepatří příspěvky města v součtu mezi nejvyšší, ale vzhledem k všeobecným podmínkám podpory kultury v české společnosti je tato poměrně vysoká a není důvod si stěžovat, mnoho společností je na tom podstatně hůř. Finanční podpora města je však zásadní, kromě toho žádá společnost Mekuc o různé granty, daří se získávat dotace ze Středočeského kraje nebo z Ministerstva kultury, další zdroje příjmů, které se společnosti daří získávat ještě mimo příjmy z vlastní činnosti, jsou příjmy z pronájmu vlastní reklamní plochy. Některé firmy a větší společnosti takto realizují svou prezentaci již pravidelně v rámci tradičních kulturních akcí města. Z dotace města jsou hrazeny výhradně náklady na hlavní činnost. Tabulka 10 znázorňuje značně rozdílný vývoj hospodaření společnosti Mekuc, o.p.s. v období uplynulých tří let.

Tabulka 10 Vývoj hospodaření společnosti Mekuc, o.p.s. (v tis. Kč)

Položka	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020
Dotace města Mělník	14 630	14 830	15 310
Ostatní dotace a dary	680	765	596
Dotace, příspěvky a dary celkem	15 310	15 595	15 906
Vlastní výnosy	4 732	5 112	3 219
Příjmy celkem	20 042	20 707	19 125
Náklady celkem	19 796	21 248	18 928
<b>Výsledek hospodaření</b>	<b>246</b>	<b>- 541</b>	<b>197</b>

Zdroj: vlastní zpracování (dle údajů zveřejněných Výročních zpráv společnosti)

Rok 2018 přinesl uspokojivý hospodářský výsledek. Výnosy z doplňkové činnosti společnosti, kterými jsou převážně tržby z prodeje vstupenek a zboží, vykazují dlouhodobě vzrůstající trend. Celý zisk společnosti byl podle zákonných předpisů použit pro tvorbu finančních rezerv.

V roce 2019 hospodařila společnost Mekuc se ztrátou, kterou způsobil zejména růst osobních nákladů a zvýšení cen energií a služeb. Ačkoliv ředitelka poukazovala ještě před schválením rozpočtu na skutečnost, že výše dotací na činnost dlouhodobě nezohledňují růst cen služeb a osobních nákladů, město akceptovalo navýšení dotace pouze o 200 tis. Kč. Navýšení mezd však nebylo možné odkládat, postupný růst mezd zaostával v posledních letech nejen za celorepublikovým průměrem, ale i za průměrným růstem mezd v oblasti kultury vůbec a společnost byla ohrožena odchodem kvalitních zaměstnanců. K výraznému nárůstu nákladů došlo také zvýšenou spotřebou energií. Záporný hospodářský výsledek byl v důsledku zvyšování osobních nákladů očekávaný, ztráta byla uhrazena z finanční rezervy vytvořené v průběhu předchozích let.

Dalšího kladného hospodářského výsledku dosáhla společnost Mekuc už během roku 2020, překvapivě i přes nižší výnosy z doplňkové činnosti a nepříznivé podmínky pro pořádání kulturních akcí v důsledku rozšíření nemoci Covid-19. Tak jako ostatní kulturní instituce se i společnost Mekuc musela přizpůsobit hygienickým a vládním opatřením, která se navíc často měnila. Negativní ekonomické dopady se společnosti podařilo vyvážit úsporami a změnami v činnosti poboček během roku. Omezením činností se významně snížily osobní náklady a spotřeba energií. Hygienická opatření způsobila kulturnímu domu změnu koncepcí venkovních akcí a výraznou redukci programu. Rušila se představení na náměstí a přesouvala se na improvizované scény s možností kontroly počtu návštěvníků. Postupně se dařilo přecházet do online prostředí. Infocentrum mělo otevřené výdejní okénko pro prodej zboží na objednávku přes internet. Během uzavření knihovny došlo k jejímu přestěhování, což bylo plánováno, takže s jejím uzavřením na nějaké období se počítalo, rozhodně však ne v takovém rozsahu. Knihovna rozšířila svou nabídku výpůjček e-knih a zavedla formu elektronických registrací.

Propagace kulturního centra je podle paní ředitelky dostatečná, a to i díky podpoře města a všem nástrojům pro účely reklamy, které má společnost Mekuc k dispozici, jako jsou výleповé plochy pro plakáty, pravidelný prostor v tištěném měsíčníku Radnice, který je distribuován všem obyvatelům města a propagační letáky ve stojanech. Samozřejmostí jsou webové stránky každé z poboček a jejich profily na sociálních sítích.

### 5.1.3 Shrnutí rozhovoru s předsedou mělnického spolku MOOS, o.s.

Předseda Mělnického osvětového a okrašlovacího spolku (MOOS) je toho názoru, že o kulturní dědictví jako odkaz našich předků je nutné pečovat, aby bylo zachováno pro budoucí generace. Spolek se snaží podporovat turistický ruch hlavně v oblasti historických památek a svou činností vyvíjet aktivity vedoucí ke zvýšení atraktivity nebo záchraně těch památek, které nestojí v popředí zájmu veřejnosti.

Aby si společnost mohla kulturního dědictví vážit a ocenit jeho skutečnou hodnotu, musí vědět o jeho existenci, poznávat jeho složky, seznámit se s historií jeho vzniku až po současnost. Když si lidé uvědomí hodnoty kulturního dědictví a získají aspoň k některým jeho prvkům svůj osobní vztah, stává se pro ně častěji motivací podílet se na péči o jeho uchování a rozvíjení.

Členové osvětového spolku seznamují obyvatele i návštěvníky regionu s místním kulturním dědictvím v rámci pořádání nejrůznějších akcí, které mohou být inspirací pro další potenciální aktéry, lidé se scházejí a probouzí se v nich tak pocit sounáležitosti. Spolek se snaží působit na místní obyvatele a vytvářet vztahy jak mezi nimi, tak místem, kde žijí. Poukazuje na krásu a historické hodnoty, včetně drobných detailů, které jinak zůstávají nepovšimnuty, nebo stojí na okraji zájmu veřejnosti i vedení města.

Zdroji příjmů spolku jsou především členské příspěvky, dotace města a také vlastní činnost spolku, kterou je zejména vydavatelská činnost. Velmi dobře se prodávají knihy, publikace, hry, letáčky, pohlednice, odznáčky, homole cukru a papírové vystřihovánky, na které jsou často přijímány doobjednávky. Hodnotnou formou pomoci jsou dary od různých podporovatelů spolku.

Zájem z řad veřejnosti je značný a některé z akcí si získávají své věrné příznivce. Ve spolupráci s církví jsou pořádány varhanní koncerty v chrámu sv. Petra a Pavla. Často jsou pořádány dny otevřených dveří do jednotlivých částí mělnického podzemí, které nejsou běžně pro veřejnost přístupné. Během jednoho dne navštíví takto zpřístupněný historický sklep více než 1 000 lidí.

Pravidelná prezentace činnosti a kulturních aktivit spolku je zajišťována v radničním zpravodaji „Mělnická radnice“, na Facebooku a vlastních webových stránkách. Významná je pro úspěšné fungování a naplňování cílů spolupráce s městem, s mělnickým Turistickým informačním centrem, s MEKUC – Mělnickým kulturním centrem, s Regionálním muzeem Mělník a dalšími kulturními organizacemi. V současné době má spolek 32 členů. Založen byl v roce 2004, funguje tedy už 17 let.

#### 5.1.4 Shrnutí rozhovoru se zaměstnankyní TIC Mělník

Kulturní dědictví je rozhodně právem považováno za faktor regionálního rozvoje. Pozitivně ovlivňuje zaměstnanost a kulturní vyžití, usnadňuje čerpání dotací na projekty, které slouží i místním obyvatelům, kulturní dědictví jako atraktivní turistický cíl v menších obcích Mělnicka je rovněž argumentem pro udržení hromadné dopravy. K negativnímu vlivu dochází až při „overturismu“, od problémů s parkováním přes vytlačení služeb pro obyvatele službami pro turisty a růstem cen nájemného až po nárůst kriminality spojené s cestovním ruchem, čemuž by ale vedení obcí měla být schopna včas předcházet.

Hlavním posláním činnosti TIC Mělník je poskytování informací o městě a okolí z oblasti turismu, kulturního dědictví a kulturních, sportovních a společenských událostí dostupnými prostředky (ústní podání, tištěné v podobě informačních a propagačních brožur a letáků, zveřejňování plakátů ve výloze, vlastní web, umístování informací na turistické portály, sociální sítě) a poskytování služeb s tímto segmentem spojených (prodej suvenýrů, map, regionálních publikací, vstupenek na pořady mělnického kulturního centra), provoz Mělnického podzemí se studnou a zajišťování komentovaných prohlídek.

Co se týká propagace, kromě společné v rámci Mekuc se TIC Mělník opakovaně účastní veletrhů cestovního ruchu, kde prezentuje nejen zajímavosti Mělníka, ale i vlastní činnost, včetně té publikační. Novinky v sortimentu, soutěže a aktivity, které pořádáme, prezentujeme na sociálních sítích, webu a v měsíčníku Mělnická radnice. Od roku 2017 se TIC účastní soutěže Infocentrum roku, kde se pravidelně umísťuje na stupních vítězů mezi informačními centry Středočeského kraje. TIC má vlastní logo ve vizuálním stylu Mekuc, které výborně funguje, stejně jako slogan „Kdo se moc ptá, moc se dozví...a“, na který veřejnost výborně reaguje.

Turistické informační centrum je jednou z poboček Mělnického kulturního centra, je tedy financováno v rámci jeho rozpočtu. Také není možné přesně rozlišit zdroje příjmů pro činnost TIC a ostatních poboček Mekuc z toho důvodu, že zaměstnanci TIC jsou zároveň pracovníky propagačního oddělení Mekuc a vykonávají tak práce nad rámec provozu TIC. K tomu navíc některé z projektů TIC byly realizovány prostřednictvím úspěšně získaných dotačních titulů, např. Audioprůvodce včetně cizojazyčného výkladu.

Návštěvnost TIC je velmi uspokojivá, má výrazně vzestupnou tendenci, kterou sice v posledních dvou letech ovlivnila pandemie (zejména zahraničních návštěvníků výrazně ubylo), přesto se ale zejména v letních měsících a samozřejmě během konání významných akcí už během některých dnů provoz TIC pohybuje na hranici kapacity.



## 6. Výsledky a diskuse

Město Mělník disponuje základním institucionálním zázemím pro kulturu, kromě Masarykova kulturního domu a jeho poboček zde působí ještě celá řada zájmových spolků a sdružení, které se podílí na pořádání kulturních akcí, z nichž některé vychází přímo z lidových tradic a z historie dochovaných místních kulturních hodnot, zejména spojených s vinařskou tradicí.

Kromě poskytování kulturního programu a bohaté škály volnočasových aktivit pro obyvatele kladou kulturní organizace, ve spolupráci a s podporou městského úřadu, velký důraz na údržbu a prezentaci místních památkových objektů. Mezi většinou organizací je rozvinutá spolupráce při pořádání všech větších kulturních událostí na území města, což významně obohacuje kulturní život obyvatel a přitahuje i řadu návštěvníků.

Kulturní infrastruktura města, kterou rozumíme zejména veškeré budovy a zařízení kulturních institucí, je soustavně udržována, doplňována a splňuje základní standard, stále však není ideálně dobudována či modernizována. Město zvláště postrádá velký kulturní sál pro společenské akce většího rozsahu, jako jsou plesy, recepce, konference apod. Taneční sál v kulturním domě není schopen plnohodnotně uspokojit tuto poptávku, je až příliš kapacitně limitován. Maturitní plesy mělnických středních škol jsou organizovány v jiných městech. Své limity má také Galerie Ve Věži, jejíž výstavní prostor je velmi skromný a pro část populace dost obtížně přístupný.

Podobně promítání filmů v Masarykově kulturním domě v průměru jedenkrát do měsíce nemůže ve městě plně nahradit stálý provoz kina moderního formátu. Poptávka po moderně vybaveném kinosálu s celoročním provozem zaznívá ze strany obyvatel regionu již delší dobu. Mělnické kino Sokol nebylo v roce 2012 digitalizováno a ukončilo provoz. Obnovení provozu kina má dnes řadu zastánců, dosud se však nikomu nepodařilo předložit přesvědčivý investiční záměr.

Na Mělníku pak fungují ještě pravidelná letní kina, která promítají v týdenním intervalu, tyto sezónní projekce bývají zajišťovány jako součást Mělnického kulturního léta. Trvání programů letních kin bývá nahodilé podle aktuálních dispozic. V rámci celého Mělnicka jsou v provozu pouze kina v Neratovicích, v Kralupech nad Vltavou a malé kino, které nepřestalo promítat ani navzdory digitalizaci, provozuje kulturní dům v obci Lužec nad Vltavou, které je opět limitováno kapacitně i programovou nabídkou.

Díky své poloze poblíž CHKO Kokořínsko, nedaleko bájně hory Říp a v blízkosti velkého množství dalších turisticky zajímavých cílů, má Mělnicko výborný potenciál pro další rozvoj cestovního ruchu. Město Mělník poskytuje služby pro návštěvníky provozem Turistického informačního centra, jehož služby jsou pravidelně oceňované a velmi dobře dostupné. Slabší stránkou Mělnicka je omezený výběr z kapacit ubytovacích zařízení, který není svým počtem, vybavením ani skladbou příliš vyhovující, viz tabulka 11. Turisté jsou lákáni spíše jednodenními výlety, region není příliš vyhledáván pro dlouhodobé pobytové rekreace.

**Tabulka 11** Kapacity hromadných ubytovacích zařízení SO ORP Mělník v roce 2020

SO ORP Mělník	Počet zařízení	Pokoje	Lůžka	Místa pro stany a karavany
<b>Hromadná ubytovací zařízení celkem</b>	<b>37</b>	<b>660</b>	<b>1 839</b>	<b>270</b>
Hotel ****	2	.	.	.
Hotel ***	5	.	.	.
Hotel garni ****, ***, **, *	1	.	.	.
Penzion	17	123	382	.
Kemp	4	.	.	.
Chatová osada	2	.	.	.
Turistická ubytovna	1	.	.	.
Ostatní HUZ	5	.	.	.
<b>Z toho město Mělník</b>	<b>Počet zařízení</b>	<b>Pokoje</b>	<b>Lůžka</b>	<b>Místa pro stany a karavany</b>
<b>Hromadná ubytovací zařízení celkem</b>	<b>13</b>	<b>331</b>	<b>779</b>	<b>.</b>
Hotel ***	5	.	.	.
Penzion	5	35	87	.
Turistická ubytovna	1	.	.	.
Ostatní HUZ	2	.	.	.

Zdroj: ČSÚ<sup>4</sup>, veřejná databáze online, 2021

Také propojení místního zemědělství s kulturními atraktivitami je další příležitostí, jak zvýšit přitažlivost regionu, například rozvojem agroturismu. Tyto příležitosti jsou na Mělnicku zjevně podceněny, neboť byla nalezena jediná nabídka pobytu na farmě v rámci mělnického regionu, a to v Zooparku Zelčín u obce Hořín. Pokud existují další možnosti ubytování na zemědělských usedlostech, nejsou zřejmě dostatečně prezentovány a případní vyznavači agroturistiky se o nich mohou jen stěží dozvědět.

Jsou to však zcela jistě příležitosti k navazování nových perspektivních partnerství v oblasti propojení kultury a turistického ruchu a ke zvýšení spolupráce zainteresovaných subjektů.

## 6.1 Návrhy opatření pro rozvoj regionu

Předpokladem k využívání kulturního dědictví je soustavná péče o jeho zachování, zajištění finančních prostředků a spolupráce mezi kulturními organizacemi. Pro zlepšení příjmu kulturních hodnot je vytvářena funkční kulturní infrastruktura, pro rozšíření využití kulturního dědictví za hranice regionu je důležité podporovat turistický ruch. Na základě výsledků analýz provedeného šetření a po vyhodnocení stávajícího stavu rozvoje města Mělník, jsou navržena následující opatření pro rozvoj regionu vlivem kulturního dědictví:

- 1) *Zlepšení možností financování kultury*
- 2) *Dobudování chybějící kulturní infrastruktury*
- 3) *Zvyšování podpory turistického ruchu*

### 6.1.1 Návrh opatření č. 1: zlepšení možností financování kultury

Příspěvky městského rozpočtu na podporu a rozvoj kultury tvoří každoročně zhruba 20 mil. Kč. Vzhledem k inflaci je tento příspěvek postupně navyšován, v roce 2021 dosáhl 5,25 % z celkového rozpočtu, viz tabulka 12. Největší část příspěvku na kulturu připadá organizaci Mekuc, o.p.s. Dotacemi na kulturní a volnočasové aktivity, jejichž poskytování vychází ze strategického dokumentu pod názvem „*Program podpory kultury a umění ve městě Mělníku se zaměřením a rozvoj občanské soudržnosti a turistického ruchu*“ podporuje město místní kulturní organizace a subjekty částkou přibližně 1,7 mil. Kč, okolo 2 mil. Kč věnuje město na údržbu památkového fondu.

Tabulka 12 Podpora kultury Mělníku městem (v tis. Kč)

Položka	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
Rozpočet města Mělník	405 280	440 620	446 710	435 895
Mělnické kulturní centrum, o.p.s.	14 630	14 830	15 350	18 000
Příspěvky na kulturu celkem (bez CR)	20 135	21 605	20 429	22 879
<b>Podíl z rozpočtu (v procentech)</b>	<b>4,97</b>	<b>4,90</b>	<b>4,57</b>	<b>5,25</b>

Zdroj: vlastní zpracování (dle údajů zveřejněných Rozpočtů města Mělník)

Kulturní instituce a místní zájmová sdružení obyvatel jsou financovány prostředky z městského rozpočtu, výše příspěvku a jeho rozdělení mezi kulturní organizace formou dotací pokrývá pouze základní údržbu památek a provoz kulturních organizací, na kvalitní péči a rozvoj je zapotřebí násobně více finančních prostředků. Organizace jsou nuceny

soustředit se na generování příjmů z vlastní činnosti na úkor přípravy kvalitní programové nabídky. Dostupné informace o možném získávání finančních prostředků působí nepříliš přehledným dojmem.

Pro efektivní zajištění stabilních a udržitelných zdrojů financování kultury potřebuje město důkladné zmapování možností financování kulturního života. V tomto ohledu se jeví nejen na regionální úrovni důležitá snadná dostupnost potřebných informací o možnostech získávání prostředků podpory včetně alternativních zdrojů, jasná struktura členění těchto informací a umožnění přístupu do souvisejících databází, případně tvorba databází nových. Je navrženo vytvoření digitální platformy, která bude splňovat tyto požadavky. Uživatelům bude poskytovat stálý a pravidelně aktualizovaný souhrn informací o možnostech získání krajských, ministerských i mezinárodních grantů, přehled o všech kulturních a zájmových organizacích v rámci regionu, jejich činnostech, provozním zařízeních a možnostech jeho sdílení, o personálním zajištění a nabídkách spolupráce. Svou registrací získají organizace včetně jednotlivců bezplatný propagační nástroj, informace o možném navázání nových partnerství a zdroj inspirace pro rozvoj svých aktivit. Systém bude ve správě existujícího Odboru kultury a školství MÚ Mělník, který zajistí jeho administraci a rovněž poskytování bezplatného odborného poradenství. V případě úspěšného fungování může být tato nová platforma rozšiřována pod ochrannou známkou k využívání dalšími regiony.

Další možností, jak sdružovat majetek za účelem investic do kulturního rozvoje, je založení nezávislé **Mělnické kulturní nadace**. Nadace jako účelová sdružení majetku jsou zřizovány k dosahování společensky prospěšných a hospodářsky užitečných cílů.

Pro obyvatele regionu a podnikatelské subjekty tvoří efektivně využitelný prostor, jak transparentně podpořit kulturní projekty a péči o kulturní dědictví. Nadace získávají finanční prostředky jednáním svých členů se zástupci firem a podnikateli. Mohou požádat o přidělení příspěvku z Nadačního investičního fondu ČR.

Shromážděné finanční prostředky jsou rozdělovány na základě žádostí a posuzování jejich záměrů podle přínosu pro kulturní rozvoj, vlivu na propagaci regionu apod. Poskytnuté příspěvky musí být použity podle stanovených podmínek formou nadačních grantů. Dalšími zdroji financování nadace jsou výnosy z nadačního jmění či výnosy z hospodaření s majetkem nadace. Nadace může pronajímat nemovitosti, pořádat veřejné sbírky, loterie a společenské akce. Činnost nadace je každý rok veřejně prezentována. Tyto přístupy jsou příležitostí k zajištění vyváženého a transparentního financování kulturního života celého regionu.

### 6.1.2 Návrh opatření č. 2: dobudování chybějící kulturní infrastruktury

Skladba kulturní infrastruktury Mělníku stačí pro základní uspokojení kulturních potřeb obyvatel, rozhodně však není optimální. Mezi největší nedostatky patří chybějící velký společenský sál a pozastavený provoz mělnického kina.

Návrhem opatření je zahájení aktivit potřebných k **zajištění společenského sálu pro kulturní akce většího rozsahu**. Je třeba vyhledat vhodný prostor k odkoupení a případné rekonstrukci. Po úspěšném dokončení projektu bude mít město dostatečně prostorný společenský sál, kde se mohou konat plesy a jiné společenské akce. Nový sál poskytuje rovněž prostor pro různé volnočasové aktivity, výstavní, kulturní a vzdělávací akce a podle kapacity může být vhodný i pro další komerční využití. Budou se zde setkávat lidé různých věkových skupin, zájmů a profesí.

Dalším návrhem k opatření kulturního rozvoje města je **modernizace mělnického kina**. Mělnické kino Sokol bude renovováno a vznikne tak moderní kinosál s pravidelným provozem, vyhovující současným podmínkám a standardu, který bude využíván i jako společenské centrum pro příležitost reprezentace a vzdělávání. Otvírá se možnost založení filmového klubu pro dospělé i pro děti, jehož součástí může být filmový festival s účastí osobností ze světa filmového průmyslu. Další prostory mohou být nabízeny k pronájmu. Vedle kina mohou být provozovány v budově další služby, např. kavárna, bar, kadeřnictví, holičství, kosmetické služby aj. Lidé se zde budou setkávat, komunikovat spolu a vytvářet společenské vztahy.

### 6.1.3 Návrh opatření č. 3: zvýšení podpory turistického ruchu

Specifika kultury mělnického regionu jsou ovlivněna zejména geografickou polohou a místními bájnými historickými kořeny coby královského věnného města. Mělník je od roku 2009 členem Dobrovolného svazku obcí Královská věnná města, o spolupráci mezi městy však není na Mělnicku výrazné povědomí, stejně tak, jako o navazování spolupráce a partnerství s různými městy v zahraničí. Kulturně historickým fenoménem je bezpochyby vinařství, daří se zde však i dalším tradičním plodinám. Na řadě farem po celém regionu se daří pěstování ovoce a zeleniny. Mělník by se měl stát atraktivním turistickým cílem nejen ve spojení s vinařskou tradicí. Významné je i zahradnictví ve spojení s odborností, kterou zde reprezentuje střední škola a vyšší odborná škola Česká zahradnická akademie. Místní farmářské trhy, které se těší velké oblibě, jsou organizovány pravidelně již od roku 2011 na mělnickém Náměstí Míru spolkem Eko-logika, o.s.

**Rozvoj v oblasti kultury a s ní spojeného cestovního ruchu** se nabízí. Promyšlené složení nabídky produktových balíčků a vhodná provázanost návštěv kulturních památek ve městě s turistickými cíli v okolí města povede k dlouhodobějším pobytům návštěvníků, možnostem vzniku dalších ubytovacích zařízení, a tím k rozšíření ubytovacích kapacit. Již existující cyklostezky mohou být rozšiřovány stejně tak, jako související sortiment služeb. Místní vinaři mohou být zapojeni formou budování vinných stezek po vzoru moravských vinařů. Předpokladem úspěchu je spolupráce s cestovními agenturami a webovými portály, které zajišťují prezentaci a zprostředkování nabídky služeb turistického ruchu.

Mělník jako člen **Dobrovolného svazku obcí Královská věnná města** stojí poněkud geograficky osamoceno od ostatních členských měst, která jsou všechna ve východních Čechách. Jsou jimi Nový Bydžov, Jaroměř, Polička, Chrudim, Trutnov, Hradec Králové, Dvůr Králové a Vysoké Mýto. Jedná se o devět měst, která čeští panovníci věnovali svým manželkám. Města se tak stala zdrojem příjmů českých královen i jejich útočištěm.

Cílem svazku obcí Královská věnná města je společná propagace partnerských měst a rozvoj cestovního ruchu. V průběhu roku jsou pořádány pravidelné akce, které mají přispět k vzájemnému bližšímu poznávání měst a jejich zviditelnění. Nabízí se tak mnoho příležitostí k posilování spolupráce měst v kulturní oblasti. Města však mohou vyvíjet více aktivit v uskutečňování společných projektů, například více prezentovat ostatní partnerská města na domácím území.

Návrhem opatření je projekt **„Cesta po královských věnných městech za 99 dní“**. V rámci tohoto projektu turisté obdrží atraktivní produktový balíček s volným vstupem do vybraných objektů všech devíti měst za výhodnou cenu. Obsahem balíčku budou dárkové propagační předměty a seriál soutěží o hodnotnou cenu, jejíž výherce bude vylosován ze správných odpovědí po ukončení projektu. Každý z účastníků bude mít na splnění cesty lhůtu 99 dnů, které budou počítány od data zakoupení balíčku. Mezi městy by byla po toto období aktivována síť autobusové dopravy pro turisty bez možnosti vlastní dopravy, která by organizačně podléhala dispozičním potřebám.

Navrhovaný projekt je jen příkladem opatření, jaké aktivity související s kulturním dědictvím a rozvojem regionu lze organizovat. Záleží na mnoha dalších faktorech, jak bylo již zmíněno v předchozím textu této práce. Regionální rozvoj závisí vždy na daném území, jednotlivé složky jeho rozvoje jsou však natolik propojeny a ovlivňují se navzájem, že je lze stěží posuzovat odděleně.

## 7. Závěr

Cílem této práce bylo posouzení vlivu kulturního dědictví na rozvoj určitého regionu, konkrétně byl zvolen region Mělnicko ve Středočeském kraji. Byla popsána charakteristika prostředí regionu a města Mělníku, stručně jeho historie, nejdůležitější památkové objekty a významné kulturní organizace. V rámci provedeného terénního šetření byl uskutečněn dotazníkový průzkum mezi obyvateli regionu, ve kterém projeví především individuální kulturní potřeby a svou míru spokojenosti s kulturním životem. Kromě studia dostupných dokumentů o aktuálním stavu kulturní infrastruktury a kulturním životě na Mělnicku byly vedeny polostrukturované rozhovory se zástupci různých institucí jako se zástupci místních aktérů kulturního rozvoje. Za použití kombinace metod kvantitativní a kvalitativní analýzy byla získaná data vyhodnocena, interpretována, a na základě těchto výsledků byla navržena opatření pro další směr regionálního rozvoje v oblasti kulturního dědictví na Mělnicku.

Na základě provedeného šetření bylo zjištěno, že obyvatelé mělnického regionu jsou v oblasti využití kulturního potenciálu i v naplňování svých kulturních potřeb spokojeni. Umělecky či společensky zaměřené lidé v mělnickém regionu mohou své zájmy a nadání společně sdílet a rozvíjet v různých spolcích a sdruženích, velmi rádi projevují svůj vřelý vztah k místní historii a tradicím, zvláště k tradici vinařské.

Prostor pro zlepšení byl indikován v chybějící či nedokončené kulturní infrastruktuře města Mělníku jako centra regionu. Problémem na mnohem širší úrovni, než je regionální, je vyhledávání vhodných zdrojů financování a získávání dostatečného množství finančních prostředků, které jsou potřebné nejen k zajištění péče o kulturní památky, ale k samotnému provozování všech kulturních činností, k zajišťování všech lidských zdrojů, a zejména pro tolik potřebné investice související s kulturním rozvojem. Rezervy regionu byly odhaleny také v oblasti cestovního ruchu, který není v souvislosti s kulturním dědictvím na takové úrovni, jaký se zde nabízí potenciál.

V práci uvedená opatření jsou předložena ve formě návrhů, čímž je ponechán prostor pro diskusi a pro další specifikaci případného budoucího výzkumu v této oblasti.

## 8. Seznam použitých zdrojů

- BLAŽEK, Jiří, UHLÍŘ, David. *Teorie regionálního rozvoje: nástin, kritika a implikace*. Praha: Karolinum, 2020. 363 s. ISBN 978-80-246-4566-7.
- BAČUVČÍK, Radim. *Marketing kultury: Divadlo, koncerty, publikum, veřejnost*. Zlín: VeRBuM, 2012. 198 s. ISBN 978-80-87500-17-0.
- DISMAN, M. *Jak se vyrábí sociologická znalost*. Praha: Karolinum, 2018. 374 s. ISBN 978-80-246-1966-8.
- HEŘMANOVÁ, Eva, CHROMÝ, Pavel. *Kulturní regiony a geografie kultury: kulturní realie a kultura v regionech Česka*. Praha: ASPI, 2009. 348 s. ISBN 978-80-7357-339-3.
- HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. Praha: Portál, 2016. 437 s. ISBN 978-80-262-0982-9.
- JANDOUREK, Jan. *Sociologický slovník*. Praha: Portál 2001. 285 s. ISBN 80-7178-535-0.
- JOHNOVÁ, Radka. *Marketing kulturního dědictví a umění*. Grada Publishing, 2008. 284 s. ISBN 970-80-247-2724-0.
- KILIÁN, Jan a kol. *Mělník*. Praha: Lidové noviny, 2010. 456 s. ISBN 978-80-7422-029-6.
- KESNER, Ladislav. *Marketing a management muzeí a památek*. Praha: Grada Publishing, 2005. 304 s. ISBN 80-247-1104-4.
- MAIER, Karel a kol. *Udržitelný rozvoj území*. Praha: Grada Publishing, a.s., 2012. 256 s. ISBN 978-80-247-4198-7.
- PATOČKA, Jiří, HEŘMANOVÁ, Eva. *Lokální a regionální kultura v České republice: kulturní prostor, kulturní politika a kulturní dědictví*. Praha: ASPI, 2008. 199 s. ISBN 978-80-7357-339-3.
- PATOČKOVÁ, Věra a kol. *Kultura v krajích České republiky*. Praha: Sociologický ústav AV ČR, v.v.i., 2012. 416 s. ISBN 978-80-7330-222-1.
- SOUKUP, Václav. *Přehled antropologických teorií kultury*. Praha: Portál, 2000. 229 s. ISBN 80-7178-328-5.
- STEKSKAL, Jan, KOVÁRNÍK, Jaroslav. *Regionální politika a její nástroje*. Praha: Portál, 2009. 216 s. ISBN 978-80-7367-588-2.
- SVEJKOVSKÝ, Jaroslav, DEVEROVÁ, Lenka. *Právníkové osoby v novém občanském zákoníku. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2013. 544 s. ISBN 978-80-7400-445-2.
- ZANDLOVÁ, Pavla. *Mělník průvodce městem*. Mělník: Mělnické kulturní centrum, o.p.s., 2021. 47 s.



## **Elektronické dokumenty**

**Český statistický úřad<sup>1</sup>.** *Veřejná databáze: Specifikace regionu, zdroj: EUROSTAT, 2004.* [online]. [cit. 2021-02-10]. Dostupné z:

[https://www.czso.cz/csu/czso/specifikace\\_regionu](https://www.czso.cz/csu/czso/specifikace_regionu)

**Český statistický úřad<sup>2</sup>.** *Veřejná databáze: Správní rozdělení Středočeského kraje.* [online]. [cit. 2021-11-17]. Dostupné z:

<https://www.czso.cz/csu/xs/spravni-rozdeleni-stredoceskeho-kraje>

**Český statistický úřad<sup>3abc</sup>.** *Demografický a migrační vývoj obyvatelstva Mělníku, věkové složení obyvatel/porovnání okresu a města Mělník* [online]. [cit. 2021-11-16]. Dostupné z:

[https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=profil-uzemi&uzemiprofil=31548&u=\\_\\_VUZEMI\\_\\_43\\_\\_534676#w=](https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=profil-uzemi&uzemiprofil=31548&u=__VUZEMI__43__534676#w=)

**Český statistický úřad<sup>4</sup>.** *Veřejná databáze: Okres Mělník* [online]. [cit. 2021-11-13].

Dostupné z: [https://www.czso.cz/csu/xs/okres\\_melnik](https://www.czso.cz/csu/xs/okres_melnik)

**DFS Jarošáček.** *Dětský folklorní soubor.* [online]. [cit. 2021-10-23]. Dostupné z:

<https://www.jarosacek.cz/>

**Mělnické kulturní centrum.** *Knihovna* [online]. [cit. 2021-07-29]. Dostupné z:

<https://mekuc.cz/knihovna/historie>

**Mělnické kulturní centrum.** *Masarykův kulturní dům* [online]. [cit. 2021-10-06].

Dostupné z: <https://mekuc.cz/melnicke-kulturni-centrum/pronajmy>

**MOOS, z.s.** *Mělnický osvětový a okrašlovací spolek, z.s.* [online]. [cit. 2021-11-16].

Dostupné z: <http://moosmelnik.cz/kdojsme.html>

**Mělnické vinobraní.** *Mělnické vinobraní © 2021* [online]. [cit. 2021-11-08]. Dostupné z:

<https://www.vinobranimelnik.cz//stranky/69-3-dny-zazitku>

**Mělnický košť.** *Občanské sdružení* [online]. [cit. 2021-09-02]. Dostupné z:

<https://www.melnickykost.cz/o-sdruzeni-a-kontakty.php>

**Mělník.** *Oficiální web města* [online]. [cit. 2021-07-26]. Dostupné z:

<https://www.melnik.cz/kultura%2Dsport%2Dzajmy/ds-1032/p1=1033>

**Mělník.** *Mobilní verze webu města* [online]. [cit. 2021-09-03]. Dostupné z:

<https://m.melnik.cz/mesto-vina/ds-1024#navigace>

**Národní informační a poradenské středisko pro kulturu.** *Statistický přehled o kultuře v České republice* [cit. 2021-11-19]. Dostupné z:

[https://www.statistikakultury.cz/wp-content/uploads/2020/12/Statistika\\_2019\\_I.KULTURNI\\_DEICTVI\\_web.pdf](https://www.statistikakultury.cz/wp-content/uploads/2020/12/Statistika_2019_I.KULTURNI_DEICTVI_web.pdf)

**Nové divadlo Mělník.** *Internetové stránky o činnosti divadelního souboru* [online]. [cit. 2021-11-12]. Dostupné z: [http://novedivadlomelnik.com/?page\\_id=2](http://novedivadlomelnik.com/?page_id=2)

**Poznejte Mělník.** *Turistický portál, kultura* [online]. [cit. 2021-07-29]. Dostupné z: <http://www.melnik.info/kulturni%2Dinstitute/d-1052/p1=1007>

**Regionální muzeum Mělník.** *Regionální muzeum Mělník* [online]. [cit. 2021-08-19]. Dostupné z: <https://www.muzeum-melnik.cz/stale-expozice-1/>

**Turistické informační centrum.** *TIC Mělník* [online]. [cit. 2021-07-29]. Dostupné z: <https://ticmelnik.cz/>

## 9. Přílohy

**Dotazníkové šetření: Význam kultury pro obyvatele mělnického regionu**

### 1. Jaký je váš vztah ke kulturnímu dědictví, jak je pro Vás v životě kultura důležitá?

- a) určitě ano, je velmi důležitá, zajímá mě mnoho kulturních událostí a objektů,
- b) spíše ano, je dost důležitá, na kulturní život si rád/a dělám čas,
- c) spíše ne, není moc důležitá, občas se přesto kulturního života účastním,
- d) určitě ne, není vůbec důležitá.

### 2. Čím je podle Vás Mělnicko zajímavé, co se Vám vybaví při spojení s kulturou?

.....

### 3. Považujete život ve městě za přednost v souvislosti s dostupností kultury?

- a) určitě ano, b) spíše ano, c) spíše ne, d) určitě ne.

### 4. Znáte organizaci Mělnické kulturní centrum, o.p.s., zkr. Mekuc?

- a) ano, znám,
- b) slyšel jsem o společnosti, ale nevím přesně, čím se zabývá,
- c) nic mi to neříká.



### 5. Jaký je Váš vztah k následujícím oblastem v kultuře, do jaké míry se o ně zajímáte?

#### hudba

- a) velmi se zajímám, b) trochu se zajímám, c) spíše se nezajímám, d) vůbec se nezajímám,

#### kino

- a) velmi se zajímám, b) trochu se zajímám, c) spíše se nezajímám, d) vůbec se nezajímám,

#### divadlo

- a) velmi se zajímám, b) trochu se zajímám, c) spíše se nezajímám, d) vůbec se nezajímám,

#### výtvarné umění

- a) velmi se zajímám, b) trochu se zajímám, c) spíše se nezajímám, d) vůbec se nezajímám,

#### lidové umění, architektura

- a) velmi se zajímám, b) trochu se zajímám, c) spíše se nezajímám, d) vůbec se nezajímám

#### literatura

- a) velmi se zajímám, b) trochu se zajímám, c) spíše se nezajímám, d) vůbec se nezajímám.

### 6. Jak často obvykle navštěvujete kulturní akce či zařízení?

#### knihovny

- a) alespoň 1x za měsíc, b) několikrát do roka, c) méně než jednou do roka, d) nikdy.

#### kina, filmové kluby

- a) alespoň 1x za měsíc, b) několikrát do roka, c) méně než jednou do roka, d) nikdy.

#### koncerty populární hudby

- a) alespoň 1x za měsíc, b) několikrát do roka, c) méně než jednou do roka, d) nikdy.

**koncerty klasické hudby**

a) alespoň 1x za měsíc, b) několikrát do roka, c) méně než jednou do roka, d) nikdy.

**festivally, open air akce**

a) alespoň 1x za měsíc, b) několikrát do roka, c) méně než jednou do roka, d) nikdy.

**divadelní představení pro dospělé**

a) alespoň 1x za měsíc, b) několikrát do roka, c) méně než jednou do roka, d) nikdy.

**kulturní programy pro děti**

a) alespoň 1x za měsíc, b) několikrát do roka, c) méně než jednou do roka, d) nikdy.

**besedy s osobnostmi, přednášky**

a) alespoň 1x za měsíc, b) několikrát do roka, c) méně než jednou do roka, d) nikdy.

**muzea, výstavy, galerie**

a) alespoň 1x za měsíc, b) několikrát do roka, c) méně než jednou do roka, d) nikdy.

**hrady, zámky a další památky**

a) alespoň 1x za měsíc, b) několikrát do roka, c) méně než jednou do roka, d) nikdy.

**taneční zábavy, plesy**

a) alespoň 1x za měsíc, b) několikrát do roka, c) méně než jednou do roka, d) nikdy.

**zájmové kroužky, spolky**

a) alespoň 1x za měsíc, b) několikrát do roka, c) méně než jednou do roka, d) nikdy.

**7. Můžete se kultuře a návštěvám kulturních zařízení věnovat často/podle vlastních představ?**

a) určitě ano, b) spíše ano, c) spíše ne, d) určitě ne.

**8. Pokud existuje nějaký důvod, proč se nemůžete věnovat kultuře více podle svých představ, uveďte prosím hlavní důvody:**

.....  
.....

**9. Co je pro Vás rozhodující při výběru kulturního pořadu nebo představení? Zvolte alespoň tři kritéria v pořadí od 1 do 3, prosím:**

- 1) .....
- 2) .....
- 3) .....

**10. Který den v týdnu a jaký čas začátku kulturní produkce Vám nejvíce vyhovuje?**

- a) spíše všední den,
- b) pátek,
- c) sobota,
- d) neděle,
- e) 10 hodin dopoledne,
- f) 13 – 15 hodin odpoledne,
- g) 17 – 19 hodin podvečer,
- h) 19 – 21 hodin večer.

**11. Jakým způsobem nejraději obstaráte vstupenky na kulturní akce?**

- a) nákup v pokladně přímo před začátkem akce
- b) rezervace přes internet nebo telefon, vyzvednutí v pokladně před začátkem akce
- c) v předprodejní síti nebo předprodeji v pokladně
- d) celý nákup online, vč. vstupenky do mobilu nebo do e-mailu

**12. Vlastníte nějakou abonentní nebo klubovou kartu s výhodami nebo zvýhodněné předplatné?**

- a) ano, mám
- b) v současné době ne, ale rád/a bych takové výhody využíval/a
- c) měl/a bych zájem, ale nevím o takových možnostech
- d) ne, to bych nevyužil/a

**13. Jaký finanční obnos je pro Vás přijatelný za vstupné na vybrané druhy kulturních akcí?**

**koncert populární hudby**

- a) nic, nezájem b) do 200 Kč, c) 200 až 500 Kč, d) 500 – 1 000 Kč, e) více než 1 000 Kč.

**koncert klasické hudby**

- a) nic, nezájem b) do 200 Kč, c) 200 až 500 Kč, d) 500 – 1 000 Kč, e) více než 1 000 Kč.

**kino, filmový klub**

- a) nic, nezájem b) do 200 Kč, c) 200 až 500 Kč, d) 500 – 1 000 Kč, e) více než 1 000 Kč.

**divadelní představení**

- a) nic, nezájem b) do 200 Kč, c) 200 až 500 Kč, d) 500 – 1 000 Kč, e) více než 1 000 Kč.

**klub alternativní scény**

- a) nic, nezájem b) do 200 Kč, c) 200 až 500 Kč, d) 500 – 1 000 Kč, e) více než 1 000 Kč.

**muzeum, výstava**

- a) nic, nezájem b) do 200 Kč, c) 200 až 500 Kč, d) 500 – 1 000 Kč, e) více než 1 000 Kč.

**roční členství v zájmovém spolku**

- a) nic, nezájem b) do 200 Kč, c) 200 až 500 Kč, d) 500 – 1 000 Kč, e) více než 1 000 Kč.

**roční registrace v knihovně**

- a) nic, nezájem b) do 200 Kč, c) 200 až 500 Kč, d) 500 – 1 000 Kč, e) více než 1 000 Kč.

**14. Máte dostatečné množství informací o kulturním životě ve Vašem regionu?**

- a) určitě ano, b) spíše ano, c) spíše ne, d) určitě ne.

**15. Z jakých zdrojů čerpáte informace o kulturním dění na Mělnicku?**

- a) rozhlasové a televizní upoutávky
- b) vyhledávání na webových portálech
- c) sociální sítě
- d) z doslechu od známých, přátel, kolegů v zaměstnání nebo v kruhu rodiny
- e) turistické informační centrum Mělník
- f) tištěná média
- g) plakáty, nástěnky, reklamní panely
- h) letáčky kulturních institucí
- i) odběr infomailů konkrétních kulturních organizací

**16. Jste spokojeni s nabídkou a kvalitou kulturních programů nebo máte pocit, že jsou v některé oblasti nedostatky? Pokud ano, popište konkrétněji, prosím:**

.....  
.....  
.....  
.....

**17. Jsem**            a) žena            b) muž

**18. Věk:**            a) 18 – 29 let    b) 30 – 44 let    c) 45 – 59 let    d) více než 60 let

**19. Vzdělání:**    a) základní      b) SŠ s výučním listem    c) SŠ s maturitou    d) VŠ

**20. Bydliště:**    .....